Dnr: 2021-4960

Jörn

Miljökonsekvensbeskrivning till fördjupad översiktsplan,

Granskningshandling

Fördjupad översiktsplan för Jörn

Miljökonsekvensbeskrivning

Projektledare:	Erik Andersson
	Victor Hessner
	Lovisa Hällkvist
Konsult:	Tyréns AB
Uppdragsansvarig:	Elin Elfving
Handläggare:	Jenny Olsson
	Petter Esberg
	Carina Öberg
Kvalitetsgranskare:	Elvira Lindström (vid samråd)

Ändringar som har gjorts mellan samråd och granskning är genomförda av Skellefteå kommun.

Sammanfattning

För att möta de stora industrisatsningarna i norra Sverige har Skellefteå kommun beslutat att upprätta en ny fördjupad översiktsplan för Jörn och ersätta den idag gällande "Generalplan för Jörn" från 1991.
Ett exempel är Northvolts batteriindustri i Skelleftedalen som beräknas generera 3000 fler arbetstillfällen inom kommunen. Det förbättrar även tillväxtförutsättningarna för det lokala näringslivet i Jörn.

Enligt 6 kapitlet 3 § miljöbalken (MB) ska kommunen göra en strategisk miljöbedömning när en översiktsplan, ska upprättas eller ändras, om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Aktuell fördjupad översiktsplan utgör en plan som enligt bestämmelser i 2 § miljöprövningsförordningen (2017:966) alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning genomförs därför parallellt med framtagandet av förslaget till fördjupad översiktsplan enligt lagstiftningen i 6 kap. miljöbalken.

Ett avgränsningssamråd genomfördes den 9 augusti 2022 med Länsstyrelsen i Västerbottens län. Följande miljöaspekter bedöms påverkas av den fördjupade översiktsplanens genomförande:

- riksintressen (rennäring, stambanan)
- kulturmiljö och stadsbild
- social hållbarhet
- buller
- luft
- rennäring
- naturmiljö
- ytvatten (ytvattenförekomst Grundträskån)
- grundvatten (grundvattenförekomst Mossaroträsk, dricksvattenförsörjning)
- förorenade områden (två riskklass 2 områden inom planområdet)
- risk, säkerhet klimatanpassning (farliga godstransporter, översvämningsrisk)
- klimatpåverkan
- relevanta miljömål och miljökvalitetsnormer.

Planens syfte är att utifrån kommunens vision och den utveckling som sker i länet, uppdatera den långsiktiga planeringen av mark- och vattenanvändningen i Jörn. Planeringen behöver även möta de globala utmaningar som finns rörande miljöpåverkan och klimatförändringar samt samhällstrender och lokala behov och önskemål sett till platsens förutsättningar. Planen ska möjliggöra en fördubbling av befolkningen i Jörn och skapa mer liv och rörelse i samhället.

Kommunen har tagit fram en markanvändningskarta för utvecklingsplanen med indelning efter *Bostadsområden*, *Verksamheter och industri*, *Icke störande verksamheter*, *Aktivitetsområden*, *Parker och grönområden* och *Naturområden*

Utvecklingsplanen bedöms medföra positiva effekter för miljöaspekten Kulturmiljö och stadsbild med hänsyn till planens riktlinjer och hänsynstaganden till befintlig arkitektur, siktlinjer, byggnadshöjd och kulturmiljö. Nollalternativet bedöms också kunna medföra positiva effekter och konsekvenser för kulturmiljö och stadsbild då miljön bevaras som den är.

Utvecklingsplanen bedöms medföra positiva effekter för Social hållbarhet. Om upprustningen sker med hänsyn till de sociala kvaliteter som är viktiga för invånarna i Jörn bedöms positiva konsekvenser uppstå då samhället förtätas och sociala funktioner upprätthålls och förbättras inom samhället. Nollalternativet bedöms kunna innebära en risk att viss utflyttning fortsätter vilket kan missgynna integration, jämställdhet och åldersstruktur på orten. Nollalternativet bedöms innebära måttligt negativa konsekvenser för befolkningen.

Planförslaget bedöms medföra förtätning, mer trafik och industriverksamhet inom planområdet och därmed ökade bullerstörningar. Om planområdet utvecklas med hänsyn till skyddsavstånd och skyddsåtgärder bedöms de negativa konsekvenserna bli små till obetydliga till följd av planförslaget. Det föreligger osäkerheter kring

hur exploateringen sker i ett nollalternativ och osäkerheter kring hur den framtida bullerpåverkan kan se ut. Det bedöms kunna uppstå negativa effekter även i ett nollalternativ men dessa effekter bedöms kunna begränsas med hjälp av bullerskyddsåtgärder. Konsekvenserna bedöms som små negativa till obetydliga även för nollalternativet.

Inom tätorten Jörn är det främst vedeldning som orsakar lokala luftproblem vintertid. Hur luftkvaliteten påverkas i framtiden är svårt att förutse eftersom det ännu är okänt vilken typ av industrietablering som kan bli aktuell inom området. Planförslaget innebär en förtätning vilket medför en liten negativ effekt på luftkvaliteten inom planområdet. Positiva effekter och konsekvenser bedöms också kunna uppstå då en del fastigheter eventuellt ansluts till fjärrvärmesystem. Negativa konsekvenser kan minskas om planförslaget utvecklas med hänsyn till föreslagna luftkvalitetsförbättrande åtgärder. Nollalternativet bedöms medföra obetydliga konsekvenser för miljöaspekten luft.

Förtätningen inom Jörn bedöms medföra vissa negativa effekter för rennäringen kring planområdet. Det är främst uppsamlingsområden och en svår passage i norr som kan påverkas negativt av planförslaget. De negativa konsekvenserna bedöms också minska förutsatt att utvecklingen av industriområdet i planområdets nordvästra del sker med hänsyn till att inte störa renarnas överfart vid den svåra passagen av järnvägen, ytterligare dialog vid detaljplanering krävs. Ett nollalternativ bedöms innebära ett oförändrat läge för rennäringen i området. Sammantaget bedöms därför konsekvenserna av nollalternativet bli oförändrade/obetydliga.

En preliminär bedömning av naturmiljöns värden inom planområdet har utförts. Då ingen naturvärdesinventering med artbestämning är utförd i dagsläget medför bedömningen av planförslagets effekter på naturmiljön i området stora osäkerheter. Naturvärden kommer att försvinna inom området där exploatering sker. Om exploateringen sker med hänsyn till dessa och kompenseras i det fall naturvärden försvinner, bedöms planförslaget orsaka små till måttliga negativa konsekvenser för naturmiljön. Det gröna stråk som planeras genom området minskar också de negativa konsekvenserna av planförslaget. Vissa positiva effekter bedöms uppstå om grönytornas biologiska mångfald förstärks med arter anpassade till växtzon och djurliv på platsen. Nollalternativet bedöms inte medföra några effekter för naturmiljön inom planområdet. Den uteblivna exploateringen kan innebära vissa positiva effekter och konsekvenser för nollalternativet men stora osäkerheter finns i bedömningen då framtida exploateringsgrad är osäker i ett nollalternativ.

För miljöaspekten ytvatten/dagvatten/spillvatten bedöms det finnas en överkapacitet i dag- och spillvattennätet i planområdet. Exploateringen och ökad andel hårdgjorda ytor inom området bedöms orsaka ökat dagvatten inom området. De negativa konsekvenserna till följd av detta bedöms som små och MKN skyddas från försämring om lokal dagvattenhantering utvecklas med hänsyn till fördröjnings- och reningsbehov samt sociala faktorer på platsen. Dagvattenanläggningarna behöver också anpassas till en framtida nederbördsökning till följd av klimatförändringar. Området kring Grundträskån bedöms som översvämningskänsligt. Planförslaget planeras att utvecklas med hänsyn till detta och bevara Grundträskån och dess svämplan som en buffertzon vid kraftiga regn, vilket minskar risken för översvämning. Då ingen översvämningskartering ännu är utförd kan dock ingen bedömning göras av översvämningsrisken inom planområdet. Nollalternativet bedöms inte ge några negativa konsekvenser för ytvatten/dagvatten och spillvatten. En osäkerhet i bedömningen är de tilltagande klimatförändringarna med extremväder som kan ändra förutsättningar för dagvattenhanteringen.

Planförslaget bedöms inte medföra några negativa effekter på grundvattentillgången i Jörn. Planförslaget innebär en förtätning av bostadsområden och industriområden inom vattenskyddsområdets primära och sekundära zon. Att exploatering som sker inom vattenskyddsområdet bedöms i sig utgöra en risk för vattentäkten. Konsekvenserna av planförslaget bedöms som liten måttligt negativ för grundvattenkvaliteten i Jörn då exploatering planeras inom primär och sekundär zon av vattenskyddsområdet. Nollalternativet bedöms som obefintliga konsekvenser då nollalternativet inte medföra några större skillnader mot nuläget.

Negativa effekter riskerar att uppstå till följd av planförslaget vid exploatering av ytor med förorenad mark vilket kan orsaka föroreningsspridning och exponering. Positiva effekter bedöms uppstå när förorenad mark saneras. Konsekvenserna av planförslaget bedöms som positiva då två kända förorenade områden inom

planområdet kartläggs och saneras vid behov. En trolig utveckling av nollalternativet är att nuvarande verksamheter fortgår oförändrade. Nollalternativet bedöms medföra små negativa effekter och konsekvenser då föroreningar blir kvar på grund av uteblivet saneringsarbete.

De vanligaste riskfaktorerna kopplade till verksamheter inom området bedöms vara transporter och transport av farligt gods längs stambanan och riksväg 95. Planen innebär en liten till obetydlig negativ effekt för aspekten risk och säkerhet eftersom området förtätas. De negativa effekterna och konsekvenserna kan minskas om exploatering sker med hänsyn till säkerhetsavstånd och om skyddsåtgärder tillämpas vid behov. Osäkerheter finns i bedömningen då trafiken längs stambanan i framtiden kan förändras. Norrbotniabanan kan medföra att persontrafiken minskar längs stambanan och eventuellt kan en ökning av godstrafiken ske. Nollalternativet bedöms medföra oförändrade konsekvenser mot nuläget avseende risker.

Konsekvenserna bedöms bli obetydliga för miljöaspekten klimatanpassning om bebyggelsen utformas med hänsyn till framtida klimatförändringar. Planförslaget medför en ökad hårdgöring av ytor och en ökad dagvattenavrinning men konsekvenserna bedöms bli små om dagvattenanläggningar dimensioneras med hänsyn till lämplig klimatfaktor och vatten hanteras lokalt vid sin källa, renas och fördröjs, innan det leds vidare till recipient eller dagvattennät. Nollalternativet bedöms medföra obefintliga konsekvenser mot nuläget avseende klimatanpassning. Den rådande överkapaciteten i dagvattennätet bedöms skydda befintliga byggnader från skador av framtida klimatförändringar i ett nollalternativ. En osäkerhet i bedömningen finns då effekterna av klimatförändringarna är svåra att förutse.

Negativa klimatpåverkande effekter till följd av planförslaget berör främst energi och klimatpåverkan från byggskedet. Negativa konsekvenser kan minskas i det fortsatta planarbetet genom att planera för att i första hand rusta befintliga byggnader istället för nyexploatering. Förbättra förutsättningar för gång, cykel och kollektivtrafik inom planområdet samt se över laddinfrastruktur. De utsläpp och luftföroreningar transporter bidrar med leder till ökad klimatpåverkan och effekterna av planförslaget bedöms ge måttliga negativa konsekvenser. Framtida utsläpp inom planområdet är beroende av hur trafikflöden förändras och hur snabbt teknikutvecklingen ersätter fossila drivmedel med förnybara alternativ. Nollalternativet bedöms medföra oförändrade konsekvenser mot nuläget avseende klimatpåverkan.

Utvecklingsplanen bedöms inte medföra någon påtaglig skada på något av riksintressena i området (rennäring, stambanan). Den bedöms inte heller medföra försämrade möjligheter att uppnå miljökvalitetsnormer för luft eller vatten.

I tabellen nedan ses den samlade miljöbedömningen av planförslaget och nollalternativet:.

Miljöaspekt	**Planförslag**	**Nollalternativ**
Kulturmiljö och stadsbild	*Positiv konsekvens*	*Positiv konsekvens*
Social hållbarhet	*Positiv konsekvens*	*Måttligt negativ konsekvens*
Buller	*Liten negativ konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Luft	*Positiv konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Rennäring	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Naturmiljö	*Liten-måttligt negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Ytvatten/Dagvatten/Spillvatten	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Grundvatten	*Liten-måttligt negativ konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Förorenade områden	*Positiv konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Risk/Säkerhet	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Klimatanpassning	*Obetydlig konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Klimatpåverkan	*Måttligt negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*

Planens genomförande bedöms bidra till måluppfyllelsen för de svenska miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö, Giftfri miljö och Levande sjöar och vattendrag. Planen varken bidrar till eller motverkar Ett rikt växt och djurliv, Myllrande våtmarker och Grundvatten av god kvalitet. Planen bedöms inte bidra till måluppfyllelsen för Begränsad klimatpåverkan.

Inledning **8**
DEN FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANENS BAKGRUND OCH SYFTE 8
MILJÖBEDÖMNING 8
AVGRÄNSNING 10

NULÄGESBESKRIVNING **12**
RIKSINTRESSEN 12
Områdesskydd 13
MILJÖKVALITETSNORMER 13
TILLÄMPLIGA MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSMÅL 13
GÄLLANDE PLANER 15

PLANFÖRSLAGET OCH ALTERNATIV **16**
PLANFÖRSLAGET 16
NOLLALTERNATIVET 19
ALTERNATIV 19

MILJÖASPEKTER **20**
KULTURMILJÖ OCH STADSBILD 20
SOCIAL HÅLLBARHET 23
BULLER 25
LUFT 27
RENNÄRING 28
NATURMILJÖ 30
YTVATTEN/DAGVATTEN/SPILLVATTEN 36
GRUNDVATTEN 39
FÖRORENADE OMRÅDEN 41
RISK OCH SÄKERHET 43
KLIMAT- KLIMATANPASSNING 45
KLIMAT- KLIMATPÅVERKAN 46

SAMLAD BEDÖMNING **47**
SAMLAD BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGETS OCH NOLLALTERNATIVETS KONSEKVENSER 47
RIKSINTRESSEN 47
MILJÖKVALITETSNORMER 48
MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSMÅL. 48

UPPFÖLJNING **49**

REFERENSER **50**

Inledning

DEN FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANENS BAKGRUND OCH SYFTE

Bakgrund

Tätorten Jörn är belägen i Skellefteå kommun, Västerbottens län, och är finns 5,4 km nordväst om Skellefteå stad. Jörn är omgivet av myrmarker och genom samhället rinner vattendraget Grundträskån. Genom tiderna har markerna i området för Jörn använts av samerna för renskötsel om vintrarna.

Tätorten är Skellefteås näst yngsta och bildades omkring år 1890 i samband med byggnationen av stambanan och anläggandet av en järnvägsstation på platsen. Ett stationssamhälle växte snabbt fram och Jörn blev socknens huvudort där järnvägen erbjöd arbetstillfällen och tätorten levererade service, handel, sociala inrättningar och administrativa funktioner. En stadsplanering från 1899 visar att det då fanns 40 tomter, 21 bostadshus och 6-7 pensionat på orten. Jörns storhetstid varade år 1960-1970 då befolkningen uppgick till cirka 1500 invånare. Under denna tidsperiod gick tågen endast dagtid. Orten fungerade som övernattningsort och hade som mest sex stycken hotell. Därefter har befolkningstrenden pekat nedåt och invånarantalet är idag, år 2022, cirka 600.

Service- och befolkningsminskningen har lett till att det i dagsläget finns många ovårdade byggnader och tomter som kan dra ner helhetsintrycket av tätorten. Samtidigt pågår stora industrisatsningar i norra Sverige. Ett exempel är Northvolts batteriindustri i Skelleftedalen som beräknas generera 3000 fler arbetstillfällen inom kommunen. Det förbättrar även tillväxtförutsättningarna för det lokala näringslivet i Jörn. För att möta dessa förändringar har Skellefteå kommun beslutat att upprätta en ny fördjupade översiktsplan för Jörn och ersätta den idag gällande "Generalplan för Jörn" från 1991.

Syfte

Syftet är att utifrån kommunens vision och den utveckling som sker i länet, uppdatera den långsiktiga planeringen av mark- och vattenanvändningen i Jörn. Planeringen behöver även möta de globala utmaningar som finns rörande miljöpåverkan och klimatförändringar samt samhällstrender och lokala behov och önskemål sett till platsens förutsättningar. Planen ska möjliggöra en fördubbling av befolkningen i Jörn och skapa mer liv och rörelse i samhället. Planen syftar till landsbygdsutveckling och förväntas bidra med:

- Grunddragen av mark- och vattenanvändningen i Jörn.
- Utbyggnadsriktningar som anger var det är lämpligt att förtäta, eller nyexploatera med bostäder, respektive verksamheter.
- Utvecklingsriktningar för centrum kring hur Jörn kan stärka sin roll som serviceort för den omkringliggande landsbygden.
- Förslag på förbättringar för samtliga trafikslag.
- Utvecklingsförslag för Jörns grön-, blå- och vitstruktur.
- Riksintressen, allmänna intressen, miljö- och riskfaktorer samt hur dessa tillgodoses.

MILJÖBEDÖMNING

SYFTE OCH PROCESS

Syftet med miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Enligt 6 kapitlet 3 § miljöbalken (MB) ska kommunen göra en strategisk miljöbedömning när en översiktsplan, detaljplan eller ett program ska upprättas eller ändras, om genomförandet av planen kan antas medföra en

betydande miljöpåverkan. Den strategiska miljöbedömningens första steg, enligt 6 kapitlet 5–6 §§ MB, är därför att undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Aktuell fördjupad översiktsplan utgör en plan som enligt bestämmelser i 2 § miljöprövningsförordningen (2017:966) alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning genomförs därför parallellt med framtagandet av förslaget till fördjupad översiktsplan enligt lagstiftningen i 6 kap. miljöbalken.

Den strategiska miljöbedömningen med framtagande av miljökonsekvensbeskrivning (MKB) innehåller ett antal processteg, dessa är

- avgränsning med samråd
- integrering av miljöaspekter och framtagande av MKB
- samråd
- inarbetande av synpunkter
- granskning
- uppföljning.

En del av miljöbedömningen innebär utöver att integrera miljöaspekter i planeringen att ta fram en MKB vilken ska ingå som beslutsunderlag till den fördjupade översiktsplanens handling. (6 kap. 1§ MB). Syftet med MKB:n är att möjliggöra en samlad bedömning av påverkan på människors hälsa och miljön till följd av den fördjupade översiktsplanens genomförande.

Den ska även ange hur den fördjupade översiktsplanen påverkar möjligheten att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen. I MKB:n lämnas förslag på åtgärder för att förhindra eller minimera negativa miljöeffekter av föreslagna inriktningar och åtgärder i den fördjupade översiktsplanen. MKB:n och fördjupade översiktsplanen är idag i ett skede med granskning där allmänheten lämnas möjlighet att ge synpunkter på den fördjupade översiktsplanens genomförande.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH METOD

Inom ramen för miljöbedömningar används begrepp som påverkan, effekt och konsekvens där:

- Påverkan utgör den fysiska åtgärden i sig
- Effekten utgör den förändring som uppkommer i omgivningen
- Konsekvensen utgör betydelsen av denna förändring.

Bedömningen av konsekvenser görs utifrån en sammanvägning av intressenas värde/känslighet och de effekter som uppstår, se Tabell 1. Bedömningsskalan för konsekvenser är indelad i stor, måttlig och liten negativ konsekvens samt positiv konsekvens. Obetydliga konsekvenser används då varken positiva eller negativa konsekvenser uppstår.

Effekterna definieras som omfattningen av den påverkan/störning/ingrepp som uppstår. För vissa miljöaspekter, exempelvis buller, används riktvärden som hjälpmedel för att beskriva de effekter som uppstår. Bedömningsskalan för effekter är indelad i stor, måttlig och liten negativ effekt samt positiv effekt.

För detta övergripande skede har inga specifika bedömningsgrunder för värde eller känslighet tagits fram till respektive miljöaspekt. Generellt kan sägas att områden med höga värden eller hög känslighet till exempel utgörs av riksintressen eller andra skyddade intressen, såsom Natura 2000-områden, naturreservat eller områden som har identifierats med höga värden påvisat av en inventering. Områden med hög känslighet kan även antas vara områden med bostäder, skolor eller ekosystem och recipienter som av någon anledning redan är utsatta för hög negativ belastning.

Områden med måttliga värden eller måttlig känslighet utgörs till exempel av regionala och större kommunala intressen och områden med låga värden är områden med lokala och mindre kommunala intressen. Områden med verksamheter kan antas ha måttlig till låg känslighet.

Tabell 1. Matris som illustrerar bedömningsmetodik i MKB:n.

Intressets värde/känslighet	Effekt (beroende av omfattning och varaktighet)			
	Mycket stor negativ effekt	**Måttligt negativ effekt**	**Liten negativ effekt**	**Positiv effekt**
Högt värde/Hög känslighet	Mycket stor - stor negativ konsekvens	Måttligt - stor negativ konsekvens	Måttligt negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde/måttlig känslighet	Måttligt – stor negativ konsekvens	Måttligt negativ konsekvens	Liten-måttligt negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Litet värde/låg känslighet	Måttligt negativ konsekvens	Liten-måttligt negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Positiv konsekvens

Den fördjupade översiktsplanen bedöms utifrån att den är genomförd. En konsekvensbedömning görs även för nollalternativet, som beskriver miljöns sannolika utveckling inom utredningsområdet om utvecklingsplanen inte genomförs. Konsekvenserna av planen ska sedan jämföras med konsekvenserna av nollalternativet.

Planens effekter analyseras även utifrån nationella mål, formella skydd och miljökvalitetsnormer samt kumulativa effekter. Avslutningsvis görs en samlad bedömning av planens konsekvenser och eventuella målkonflikter.

MKB:n detaljeringsnivå har anpassats utifrån den fördjupade översiktsplanens syfte. Frågor som hanteras i relaterad planering bedöms endast på en översiktlig nivå i MKB:n.

OSÄKERHETER

MKB:n genomförs utifrån bedömningar om en framtida situation som i detta fall sträcker sig fram till år 2040. Eftersom framtiden är osäker finns det i bedömningarna alltid en viss osäkerhet. Osäkerheter utgörs av oförutsedda fynd eller förutsättningar. Den här MKB:n bygger på information som har varit känd under processen.

AVGRÄNSNING

AVGRÄNSNING AV MILJÖASPEKTER

Avgränsning av MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad ska ske genom ett avgränsningssamråd med de kommuner, länsstyrelser och myndigheter som kan antas bli berörda av planen. Ett avgränsningssamråd genomfördes den 9 augusti 2022 med Länsstyrelsen i Västerbottens län. Följande miljöaspekter bedöms påverkas av den fördjupade översiktsplanens genomförande:

- riksintressen (rennäring, stambanan)
- kulturmiljö och stadsbild
- social hållbarhet
- buller
- luft
- rennäring
- naturmiljö

- ytvatten (ytvattenförekomst Grundträskån)
- grundvatten (grundvattenförekomst Mossaroträsk, dricksvattenförsörjning)
- förorenade områden (två riskklass 2 områden inom planområdet)
- risk, säkerhet klimatanpassning (farliga godstransporter, översvämningsrisk)
- klimatpåverkan
- relevanta miljömål och miljökvalitetsnormer.

TIDSMÄSSIG AVGRÄNSNING

MKB:n avser miljöeffekter som kan uppstå vid ett genomförande av den fördjupade översiktsplanen, när planen är fullt utbyggd. Miljöpåverkan som kan uppstå under byggnationstiden hanteras inte i aktuell MKB. Bedömningen av berörda värden och konsekvenser kommer att utgå från den fördjupade översiktsplanens tidshorisont som tar sikte på cirka år 2040.

GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Den geografiska avgränsningen omfattar planområdet för den fördjupade översiktsplanen samt det så kallade influensområdet. Planområdet omfattar Jörn tätort, se Figur 1. Influensområdet, vilket avser det område där miljöeffekter kan uppstå, är olika stort beroende på miljöaspekt. Influensområdet omfattar dels det område som berörs av de fysiska förändringar som planen medför och de effekter som uppstår till följd av planen när den är genomförd.

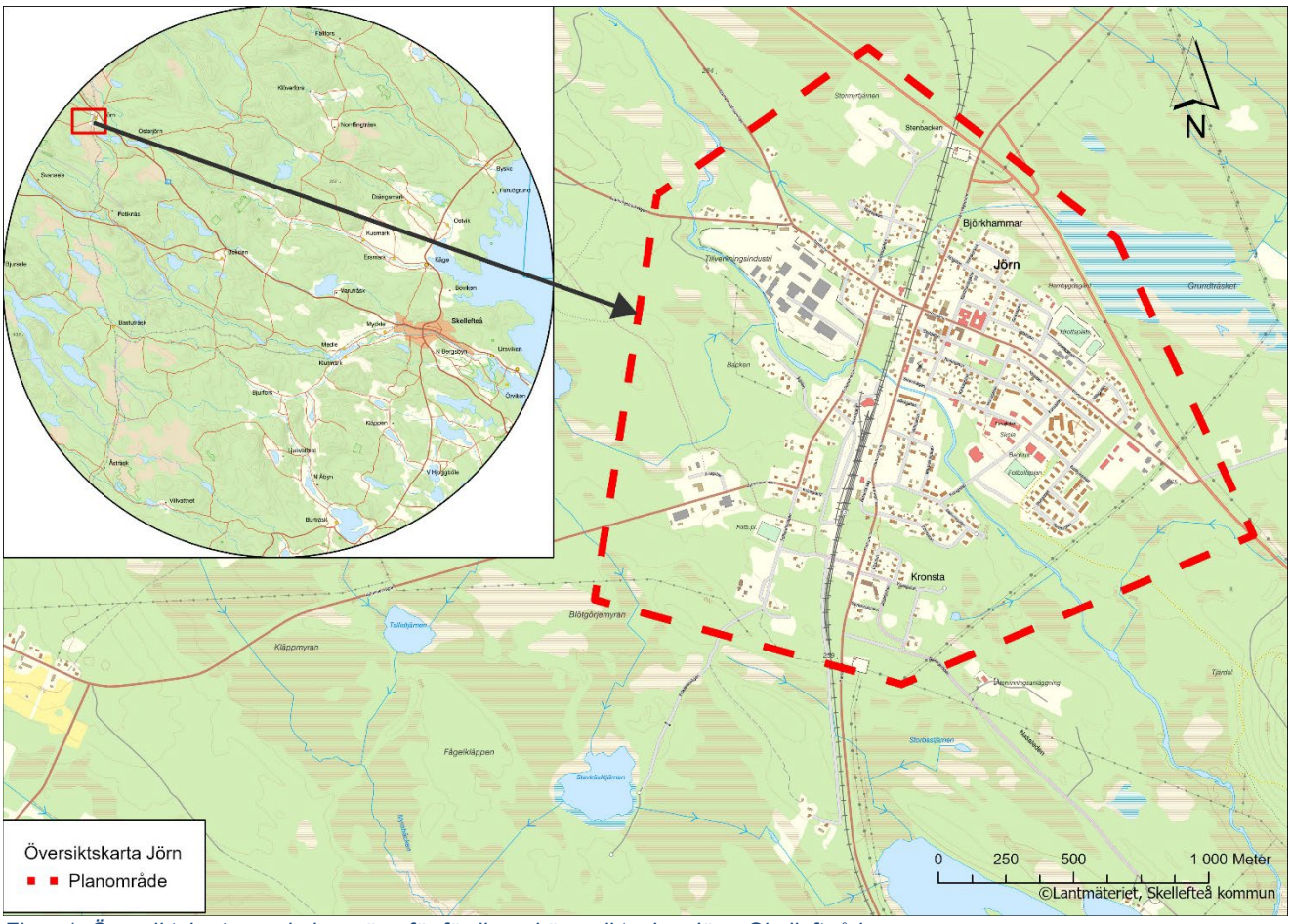

Översiktskarta Jörn
Planområde
0 250 500 1 000 Meter
©Lantmäteriet, Skellefteå kommun

Figur 1. Översiktskarta med plangräns för fördjupad översiktsplan Jörn, Skellefteå kommun.

NULÄGESBESKRIVNING
RIKSINTRESSEN

Rennäring
Ett stort markområde i nära anslutning till Jörn utpekas som riksintresse för rennäringen i form av rennäringens riksintressen och kärnområden av riksintressen. Rennäringens riksintresse innebär att området har skydd enligt miljöbalken 3 kap. 5 § mot åtgärder som påtagligt försvårar renskötselns bedrivande och redovisar myndigheternas syn på markområden av riksintresse. Kärnområden av riksintresse utgör kraftcentrum för samebyarnas möjligheter att varaktigt bedriva sin renskötsel, och redovisar renplangruppens definition på markområden av riksintresse, se Figur 2.

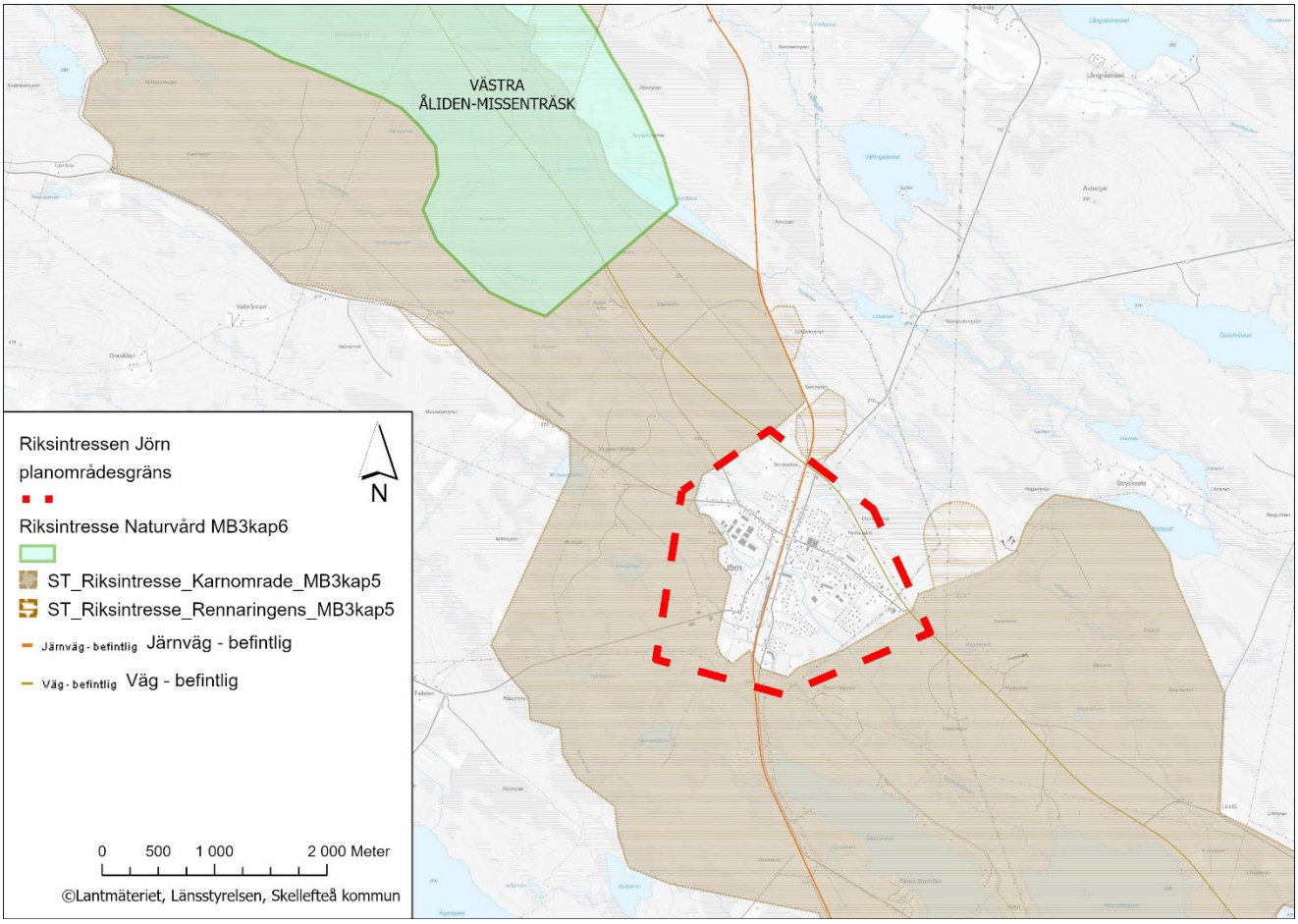

Figur 2. Riksintressen i närheten av planområdet.

Järnvägen; stambanan
Stambanan Övre Norrland passerar genom samhället Jörn, se röd/orange sträckning i Figur 2. Den har internationell betydelse för transporter inom gods- och persontrafik och är utpekad inom det europeiska transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Stråket sträcker sig från Luleå till Bräcke och är av stor betydelse då banan länkar samman södra Sverige och Mellaneuropa med malmbanan och Nordkalottenområdet, med anslutning till Nordnorge, Finland och Ryssland.

Riksintresse naturvård
Cirka två kilometer norr om Jörn i Västra Åliden Missenträsk, finns ett cirka 8 hektar stort område av riksintresse inom naturvård, Vithattsmyrarna, nummer NRO24035, se Figur 2. Området består av ett flackt myrlandskap vilande på sprickfyllnadsmorän och drumliner. Området har höga naturvärden, särpräglad terrängform och ett mycket rikt fågelliv med både vadare och änder och sällsynta arter som exempelvis dvärgbeckasin, myrsnäppa

och svartsnäppa. Inom området förekommer också utter och björn. Värdet för riksintresset inom området är kopplat till geovetenskap, myrkomplex och flora och fauna (Länsstyrelsen, 2001).

Områdesskydd

Strandskydd
Strandskydd är ett generellt skydd som gäller längs Sveriges kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området sträcker sig vanligtvis 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattendraget. Enligt det generella strandskyddet i Västerbottens län så omfattas inte vattendragen inom planområdet av strandskydd. Inom översiktsplanen finns inga områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, så kallade LIS-områden utpekade.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer (MKN) regleras i 5 kap MB. De beskriver lägsta godtagbara miljökvalitet inom ämnesområdena utomhusluft, omgivningsbuller och vatten. MKN omfattar dels gränsvärden som ej får över- eller underskridas, dels riktvärden som ska eftersträvas och ej bör överskridas. Miljökvalitetsnormerna med åtgärdsprogrammen fungerar som styrmedel för att styra i riktning mot de nationella miljökvalitetsmålen. Miljökvalitetsnormerna anger även en lägsta godtagbar miljökvalitet till skydd för människors hälsa och miljön.

Kommunerna är skyldiga att i sin fysiska planering samt prövning enligt plan- och bygglagen agera så att miljökvalitetsnormerna kan följas.

De miljökvalitetsnormer som bedöms vara relevanta för den fördjupade översiktsplanen är vatten och luft.

Miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller omfattar kommuner med fler än 100 000 invånare samt större vägar och järnvägar. Skellefteå kommun omfattas således inte av miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller.

TILLÄMPLIGA MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSMÅL

Enligt miljöbalken ska en MKB innehålla en beskrivning av hur relevanta miljökvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen.

Globala mål

Agenda 2030 är en handlingsplan antagen av FN:s medlemsländer. Den innehåller 17 mål och 169 delmål för omställning till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle. En sammanställning av målen ses i Figur 3.

Andra intressen

Riksväg 95
Väg 95 är av särskild betydelse för regional och interregional trafik. Den utgör en viktig förbindelse mellan kust och fjäll och sammanbinder Skellefteå, Arvidsjaur och Arjeplog samt Norge, se brun/grön sträckning i Figur 2. Vägen är viktig för turism men är också rekommenderad väg för transporter med farligt gods.

Figur 3. Agenda 2030:s 17 mål för omställning till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle (Regeringskansliet, 2022) .

Nationella

Utifrån Agenda 2030 har Riksdagen fastställt 16 miljömål och ett antal viktiga etappmål som beskriver de utmaningar som finns på nationell nivå inom miljömässigt hållbarhetsarbete, se Figur 4.

Miljömålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till och visionen är att kunna överlämna ett samhälle till nästa generation där de större miljöproblemen är lösta.

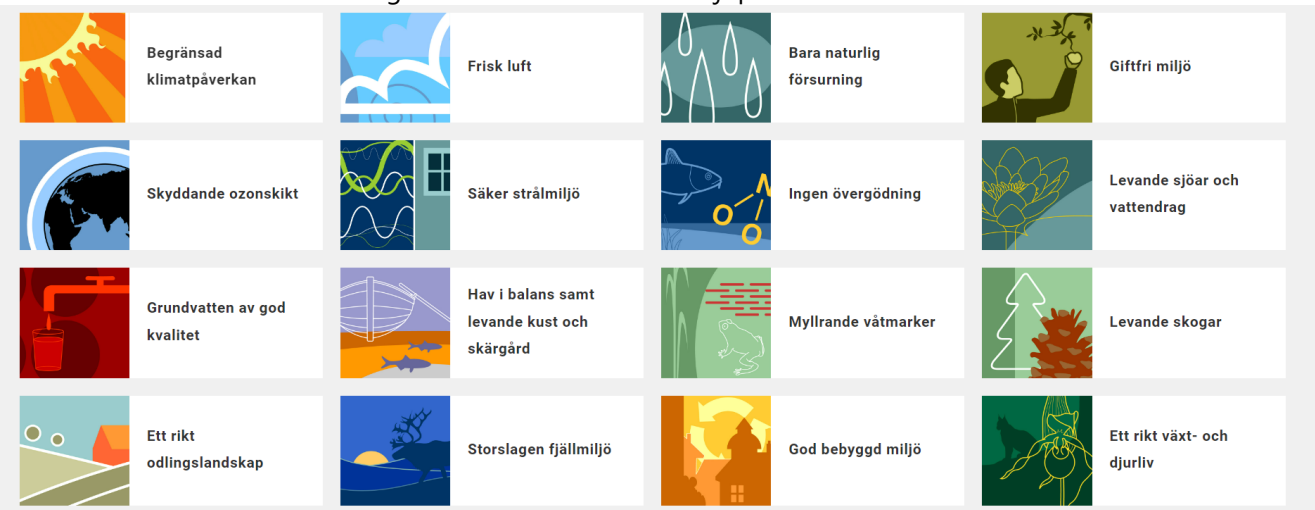

Figur 4. Sveriges miljömål (Sveriges miljömål, 2022).

Regionala

Baserat på riksdagens 16 beslutade miljömål har Skellefteå kommun koncentrerat sitt miljöarbete till fyra fokusområden:

- Frisk luft
- Leva och bo
- Levande vatten
- Natur i balans

Lokala

Den fördjupade översiktsplanen för Jörn ska stötta de nationella, regionala och lokala miljömålen för att främja en hållbar utveckling. Följande miljömål har bedömts beröras av planförslaget:

- begränsad klimatpåverkan
- levande sjöar och vattendrag
- giftfri miljö
- god bebyggd miljö
- ett rikt växt och djurliv
- myllrande våtmarker
- grundvatten av god kvalitet.

GÄLLANDE PLANER

ÖVERSIKTSPLAN

Den idag gällande planen "*Generalplan för Jörn*" från 1991.

GÄLLANDE DETALJPLANER

Inom tätorten Jörn finns 31 gällande detaljplaner, se Tabell 2.

Tabell 2. Gällande detaljplaner i Jörn och inom planområdet.

	Aktnummer	Område	Fastställd
1	2482K-P10/97	Del av Kv. STAREN	1997-03-25
2	2482K-P6/96	Kv. PANELEN och del av Kv. LISTEN	1995-12-11
3	2482K-P14/93	Kv. RIPAN och del av Kv. STAREN mm	1993-04-27
4	2482K-P4/91	Del av Kv. ASPDALEN, FÖRRÅDET m fl	1990-11-20
5	2482K-P19/90	Del av Kv. HYVELN mm	1990-01-30
6	2482K-P12/90	Del av Kv. SMEDEN	1990-01-08
7	2482K-P14/88	Del av Kv. STRANDEN	1987-11-17
8	2482K-P13/88	Kv. HÖRNFLAGGAN	1987-11-17
9	2482K-P120/83	Del av Kv. BJÖRKEN och KÖPMANNEN mm	1983-12-15
10	2482K-P59/81	Kv. BACKEN, TOPPEN mm	1981-05-13
11	2482K-P1/81	Kv. BJÖRKEN mm	1981-01-07
12	2482K-P61/80	Industriområde öster om Kv. SCHAKTBLADET	1980-06-27
13	2482K-P27/75	Kv. FONTÄNEN, SOLURET mm	1975-01-20
14	2482K-P97/74	Del av fastigheten SELSLIDEN 3:1 mm	1974-05-08
15	2482K-P75/73	Kv. ASPDALEN, TJÄDERN mm	1973-04-26
16	2482K-P32/72	Kv. KÄRRET, KYRKAN mm	1972-02-16
17	2482K-P167/69	Kv. BOLLEN samt del av Kv. TUVAN m fl	1969-06-06
18	2482K-P427/68	Kv. KYRKAN, LINDEN, RÖNNEN mm	1968-11-05
19	2482K-P389/68	Östra delen av JÖRN	1963-09-07
20	2482K-P387/68	Kv. DUVAN, KYRKAN, TUVAN mm	1961-02-28
21	2482K-P386/68	Del av Kv. HÄGGEN	1960-11-17

22	2482K-P385/68	Norra delen av JÖRN	1959-06-05
23	2482K-P384/68	Kv. HÄGGEN, BJÖRKEN, STÄMPELN m fl	1959-05-22
24	2482K-P382/68	Kv. ARKEN, HJORTEN och ÖRNEN mm	1956-02-01
25	2482K-P380/68	Kv. BOLLEN och MÅLET	1954-06-18
26	2482K-P379/68	Västra delen av JÖRN	1954-04-09
27	2482K-P44/74	Kv. HYVELN mm	1974-02-28
28	2482K-P18/78	Kv. BAGAREN, FÖRRÅDET mm	1978-01-27
29	2482K-P383/68	Kv. BÄCKEN, DALEN, NÄSET m fl	1958-03-21
30	2482K-P41/85	Kv. LINJEN, BOLLEN	1985-03-13
31	2482K-P77/76	Kv. SPALJEN mm	1976-08-26

PLANFÖRSLAGET OCH ALTERNATIV

PLANFÖRSLAGET

Utvecklingen av planområdet ska i första hand ske genom förtätning och i andra hand genom utveckling av nya områden. En prioriteringsordning för hur utvecklingen ska ske har tagits fram:

1. I första hand rusta upp byggnader som går att rädda. I andra hand riva byggnader som är bortom räddning.
2. Exploatera lediga tomter och luckor i bostadsområden.
3. Skapa nya bostadsområden.
4. Möjlighet att peka ut nya områden för näringar som går ihop med övrig bebyggelse där industrier som kräver skyddsavstånd placeras vid Jörns infarter och handel inom centrum.
5. Möjliggöra olika lägen för olika typer av näringar genom att små och stora tomter, lokaler och flexibla arbetsplatser där företag kan etablera sig och utvecklas.

Det har inte bedömts finnas något behov av att utöka planområdet och planområdet omfattar således samma område som i gällande generalplan för Jörn.

Nedan presenteras planförslaget utifrån den förtätning och exploatering som planeras ske områdesvis utifrån indelning efter bostadsområden, verksamheter och industri, icke störande verksamheter, aktivitetsområden, parker och grönområden och naturområden se Figur 5.

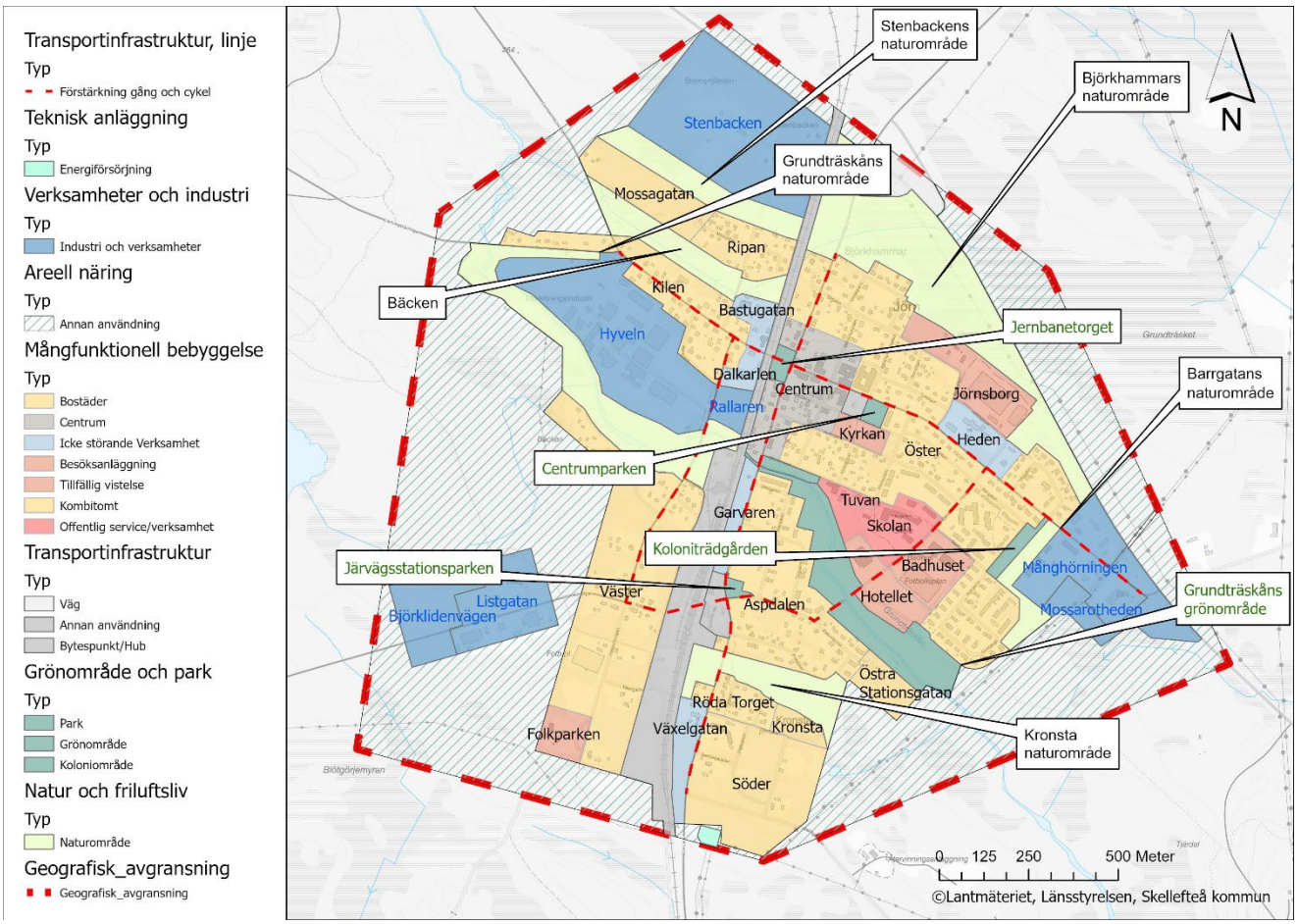

Figur 5. Planförslaget utifrån den förtätning och exploatering som planeras ske områdesvis utifrån indelning efter bostadsområden, verksamheter och industri, icke störande verksamheter, aktivitetsområden, parker och grönområden och naturområden i Jörn.

Bostadsbebyggelse

Bostadsbebyggelsen inom planområdet, markerat som ljusgul area i Figur 5, är av varierande ålder, skick och karaktär och består främst av friliggande villor, radhus och låga flerfamiljshus. Planförslaget har indelats i bostadsområden enligt nedan där förtätning och exploatering planeras:

- Söder - Stora tomter för bostad och icke störande verksamhet
- Väster - Förtätning av bostadsområde
- Röda torget - Möjliggöra för fortsatt användning
- Aspdalen - Förtätning lucktomter i bostadsområde
- Kilen - Förtätning lucktomter i bostadsområde
- Ripan - Förtätning lucktomter i bostadsområde
- Öster - Förtätning bostadsområde, nära centrum flerfamiljshus, längre ifrån enfamiljshus
- Mossagatan - Nuvarande skogsområde exploateras med bostäder
- Östra stationsgatan - obebyggt skogsområde exploateras med bostäder
- Kronsta - Obebyggt skogsområde exploateras med bostäder i närheten av befintlig bebyggelse.

Verksamheter och industri

Inom Jörn finns några särskilt viktiga näringsgrenar varav den största finns inom vård och omsorg, där den största delen anställda utgörs av kvinnor. Den näst viktigaste näringen är den mansdominerade tillverknings- och utvinningsindustrin. Andra viktiga näringar är exempelvis Norrskensbär som är ett av Sveriges största bärföretag. De har sitt huvudkontor i Talliden väster om samhället. Jörnträhus tillverkar monteringsfärdiga trähus och deras kontor, fabrik och lager finns väster om järnvägen i tätorten. Företaget Jörnkängan ligger

vänster om Jörn och tillverkar vandringskängor. I Figur 5 är ytor ämnade för industriområden markerade i blått och i planförslaget är industriområdena indelade enligt:

- Stenbacken-Idag bostadsområde, planeras för verksamheter och industri.
- Listgatan-Industri och skog blandat i området utveckla och förtäta industriområdet.
- Månghörningen-Industriområde med strategiskt läge förtätas.
- Hyveln- Industriområde och uppställningsplats utvecklas.
- Mossarotheden- Industriområde med strategiskt läge förtätas.
- Rallaren-blandskog möjliggöra exploatering för industri.
- Björklidenvägen-Industri och skogsområde, utöka befintligt industriområde.

Icke störande verksamheter

Inom planområdet har indelningen icke störande verksamheter baserats på verksamheter som passar tillsammans med bostäder. Dessa ytor är markerade i ljusblått i Figur 5 och områden som i planförslaget utsetts är:

- Växelgatan- industri idag utveckla för icke störande verksamheter.
- Dalkarlen- möjliggöra omvandling handelsområde till verksamhetsområde (icke störande).
- Bastugatan-Möjliggör för utveckling och förtätning med icke störande verksamheter.
- Garvaren-Möjliggör för icke störande verksamheter. För att bidra till att skapa ett levande samhälle är att exploatera området med bebyggelse är att föredra framför att ha området oexploaterat och obebyggt.
- Heden-Möjliggöra för förtätning icke störande verksamheter.

Aktivitetsområden

Jörn har inom planområdet besöksmål så som hembygdsgård, idrottsplatser, badhus, hotell och kyrka. Aktivitetsområden inom planområdet är markerade som ljusröda i Figur 5 och har områdesindelats enligt:

- Jönsborg-idrottsplats och hembygdsgård, möjliggöra för utveckling och förtätning.
- Badhus-Möjliggör för en utveckling av befintliga och liknande användningar som kan bidra till ökad rörelse och stärkt folkhälsa.
- Hotellet-Ska möjliggöra för utveckling av befintlig och liknande användningar.
- Folkparken-möjliggöra för en utveckling av samma och liknande användningsområden.
- Kyrkan-Nuvarande användning kvarstår.

Parker och grönområden

Närheten till skogen och naturen är en viktig identifierande del av Jörn. Parker och grönområden är betydelsefulla inslag i boendemiljön i området. Planens riktlinje är att miljöer som parker, torg och lekplatser är värdefulla och ska bevaras och utvecklas. Planen ska bidra till att skapa offentliga, inkluderande mötesplatser som kan användas under alla årstider för aktiviteter, evenemang, lek, spontanidrott och avkoppling. I planen har ett antal områden identifierats, markerade i Figur 5 med ljusgrön text:

- Centrumparken-Möjliggöra fortsatt markanvändning, med möjligheter att utveckla parken.
- Grundträskparken-Möjliggör för en förstärkning och vidareutveckling av platsen som park, rekreationsområde och mötesplats.
- Grundträskåns grönområde-Möjliggöra för utveckling och fortsatt användning
- Koloniträdgården-Omvandla grönområde till kolonilotter.
- Järnvägsstationsparken-Möjliggöra för anläggandet av park.
- Jernbanetorget-Möjliggöra användning och utveckling av parkens två delar.

Naturområden

I Jörn består samhällets naturområden eller så kallad grönstruktur av tätortsnära skog, mindre och större offentliga grönytor, villaträdgårdar men även obebyggda ytor i samhället. Dessa ytor erbjuder sociala funktioner

som lekytor, promenadstråk, plats för stillhet eller idrott. Grönytor kan också ta emot regnmängder och fungera som snöupplag vintertid samt ha viktiga funktioner som spridningskorridorer för växter och djur vilket gynnar den biologiska mångfalden. I planförslaget finns även ett antal grönområden avsedda för natur och friluftsliv inom planområdet och dessa planeras att bevaras i det skick de är nu. I Figur 5 är dessa områden markerade med svart text och har i planen områdesindelats i:

- Björkhammars naturområde-bevaras.
- Kronsta naturområde-bevaras.
- Barrgatans naturområde-bevaras.
- Stenbackens naturområde-bevaras.
- Bäcken-bevaras.
- Grundträskåns naturområde-bevaras.

Offentlig service

I Figur 5, är offentlig service markerat i röd/rosa nyans. Planförslaget innebär följande förändring för dessa områden:

- Skolan-L-formad huvudbyggnad samt Svalans förskola längst till väster sparas, resten rivs. Nya byggnader tillkommer samt ny utegård, vid behov kunna utöka med byggnader inom skolområdet.
- Tuvan- Nuvarande bostäder. På sikt möjliggöra för utökning av mark för offentlig service.

Centrum

Längs storgatan finns det som utgör samhällets centrumkärna, markerat i ljusgrått i Figur 5. Där finns apotek, coop, systembolag, café samt ett fåtal butiker. I tomma butikslokaler bedrivs loppis. Livsmedelsbutik, food truck, skönhetssalong och ett fåtal kontorsbaserade verksamheter återfinns vid korsningen Järnvägsgatan-Skolgatan. Mitt i centrum finns centrumhuset som är en viktig knutpunkt för många Jörnsbor, även nyanlända. I centrum bedrivs kreativa näringar i form av dataspelsutveckling och det finns en studio där dataspelsutvecklare kan utveckla sina spel. Planförslaget ska erbjuda flexibla arbetsplatser och möjliggöra en utökning av servicen i centrum för att försörja en fördubbling av befolkningen.

NOLLALTERNATIVET

Konsekvenserna av planförslaget ska jämföras med konsekvenserna av ett nollalternativ. Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen inom utredningsområdet till år 2040 om planen inte genomförs. Beskrivningen av nollalternativet nedan utgör det som respektive miljöaspekt ska bedömas mot för att kunna avgöra hur tillståndet i miljön kan förväntas förändras i framtiden utan planen.

Skellefteå kommuns översiktsplan "Generalplan för Jörn" från 1991 utgör grunden till nollalternativet och den tänkbara övergripande utvecklingen av tätorten. Tätortens utveckling kan även antas följa gällande detaljplaner syfte.

Med hänsyn till befintliga underlag går det inte att specificera exakt hur mycket exploatering som kan förväntas i ett nollalternativ, men troligen kan det förväntas färre exploateringar och satsningar utan planen. Planen syftar till att reglera exploateringen på ett bättre sätt jämfört med nollalternativet och ge ett stöd i hur Jörn ska utvecklas.

ALTERNATIV

Det finns inga alternativa förslag för planalternativet. Det har inte bedömts finnas ett behov av att utöka planområdet.

MILJÖASPEKTER

KULTURMILJÖ OCH STADSBILD

Förutsättningar

År 1893 färdigställdes järnvägen, norra stambanan och stationssamhället växte fram kring järnvägen . Inom tätorten Jörn finns inget riksintresse för kulturmiljövården.

En bebyggelseinventering innefattande en kulturhistorisk bedömning utfördes 2022 (Skellefteå museum, 2022). Inventeringens utgångspunkt var kommunens inventeringsunderlag rapport; "Bebyggelsen i Jörn och Österjörn" från 1984. I 2022 års inventering, konstaterades att sjutton byggnader som ingick i den tidigare inventeringen och inom Jörn rivits, brunnit ner eller förvanskats i den grad att de har utgått. Två nya objekt tillkom i 2022 års inventering. Dessa bedömdes vara tidstypiska eller tillför ett kulturhistoriskt perspektiv och bedömdes vara kulturhistoriskt värdefulla. Vid inventeringen 2022 pekades även tre kulturhistoriskt värdefulla stråk ut. De båda bebyggelseinventeringarna speglar tätortens historiska utveckling, järnvägens etablering, näringsliv, bostadsförhållanden och estetiska ideal från 1800-talets slut till 1960-talet.

Sankt Mikaels kyrka, se Figur 6, byggdes år1960 och är ett kyrkligt kulturminne enligt 4 kapitlet KML, men eftersom kyrkan tillkom efter 1939, så omfattas den inte av tillståndsplikt enligt 4 kapitlet 2§ KML. Stationshuset är utformat i fornnordisk stil från 1884 och är skyddat som ett byggnadsminne enligt kulturmiljölagens 3 kapitel. Stationsmiljöns perrongtak uppfördes på 1920-talet och är skyddat som statligt byggnadsminne (SBM), förordningen (2013:558).

Jörn delas av Grundträskån och ån passeras av järnvägen och Järnvägsgatan. På den södra sidan om ån ligger stationsmiljön med stationshus, hotell, ekonomibyggnader, lokstall med mera. Området med stationsbyggnaderna och dess omgivning är utpekat som en värdefull kulturmiljö.

På den norra sidan området utvecklades ett handelscentrum under tidigt 1900-tal invid Järnvägsgatan och den korsande Storgatan.

Invid Järnvägsgatan och Storgatan ligger byggnader som hör eller en gång har hört till olika affärs- och hantverksverksamheter. Det är även här de äldsta byggnaderna från slutet av 1800-talet till början av 1900-talet återfinns såsom Bankhuset liksom ett av Jörns första affärshus. Den bevarade äldre bebyggelsen berättar om tidsepoken efter järnvägens etablering och tätortens utveckling. Byggnaderna invid handelsgatorna och den gamla infarten från Arvidsjaur utgör ett värdefullt kulturhistoriskt värdefullt stråk.

Väster om järnvägen kantas den gamla infarten från Arvidsjaur (Storgatan) av villabebyggelse uppförda i ett och ett halvt- till två våningsplan. Husen är uppförda omkring 1920-talet och har bevarade tidstypiska detaljer såsom fönster, takform och snickerier. I miljön ingår även en karakteristisk bensinstation med butiks- och servicelokal. Storgatan kantas ställvis av en björkallé.

Kvartersstrukturen på den östra sidan om Järnvägsgatan har en tydlig rutnätsstruktur. Inom kvarteren finns bebyggelse från olika 1900-tals epoker. På denna sida av tätorten finns även kyrkan med intilliggande parkområde, ett antal byggnader som ingår i 1984-års inventering samt ett bostadshus som tillkommit i 2022-års bebyggelseinventering.

Enligt Riksantikvarieämbetets karttjänst *Fornsök* finns inga kända fornlämningar inom planområdets gränser.

I uppdaterad bebyggelseinventering och kulturhistorisk bedömning 2022 indelades området i tre sammanhållna historiska stråk, gamla infarten från Arvidsjaur, Handelsgatorna och bebyggelse runt järnvägen och stationshuset, se Figur 6.

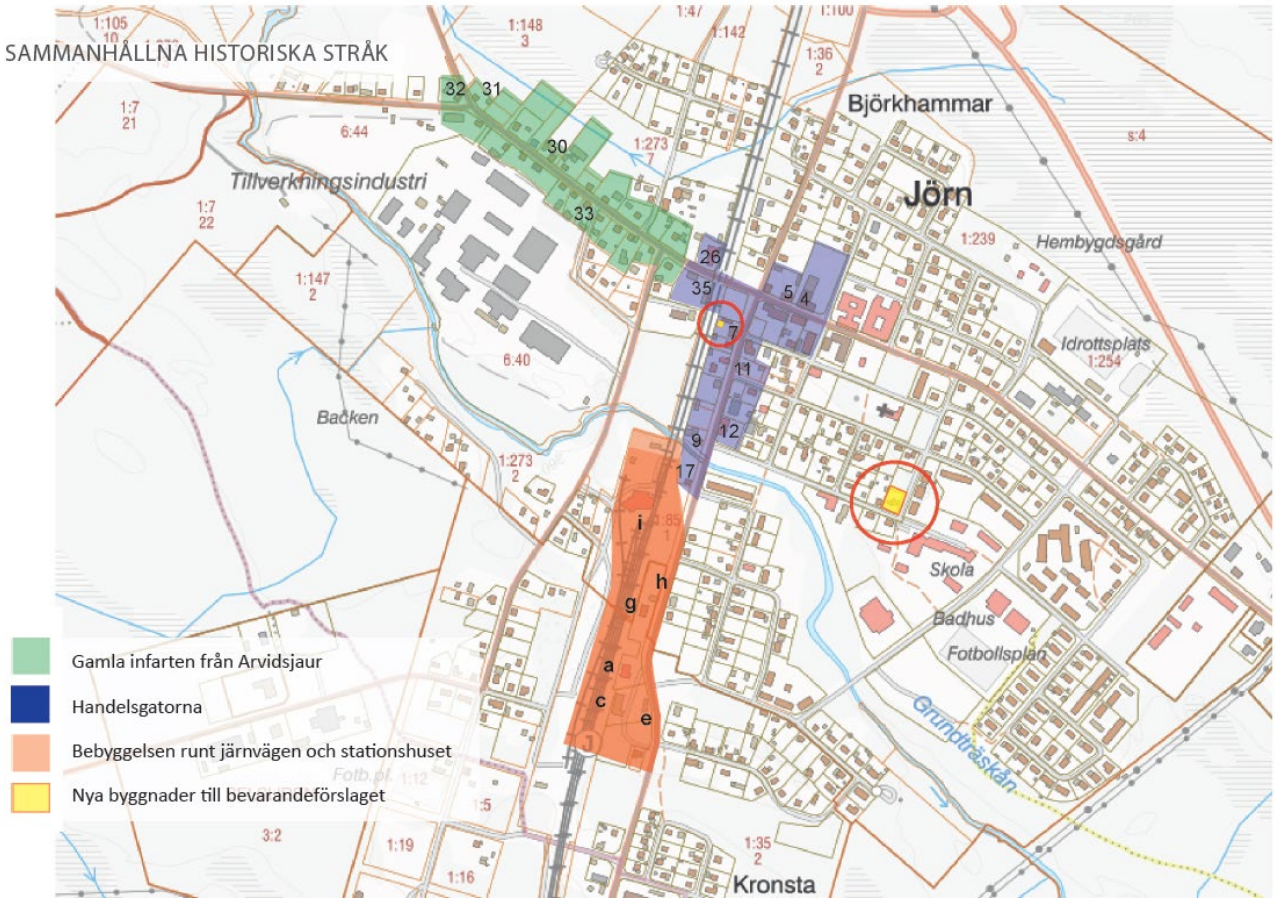

Figur 6. Indelning av sammanhållna historiska stråk enligt bebyggelseinventering Jörn samt utpekade och tillagda byggnader (Skellefteå museum, 2022).

Bebyggelsen runt järnvägen och stationshuset

Området kring järnvägen och stationshuset tillhör den äldsta bebyggelsen i Jörn. Stationshuset är ritat av Folke Zetterwall i fornnordisk stil. I den uppdaterade kulturmiljöinventeringen utförd 220308 utpekas följande byggnader:

Stationsområdet, Västra Jörnmarken 1:28, 1:57
a) Stationshuset
c) Hotellet
e) Ekonomibyggnad med bostadsdel
g) Bostadshus
h) Ekonomibyggnad Mossarotträsk 1:85
i) Lokstall

Utredningen lämnar följande kulturhistorisk kommentar och rekommendation:
"Området är utpekat som kulturmiljö där både stationsbyggnaderna och dess omgivning ingår. Järnvägsstationen från 1884 är skyddat som byggnadsminneenligt kulturmiljölagen (1988:950). Perrongtaken från 1920-talet är skyddat som statligt byggnadsminne (SBM) enligt förordningen (2013:558). Vid eventuell utveckling i området tas hänsyn till stationsbyggnadernas placering och skala. Stationsbyggnaden bör fortsättningsvis vara den dominerande byggnaden i vyn och i området." Slutcitat.

Handelsgatorna
Utpekade byggnader i inventeringen efter uppdatering:
4. F.d. Affärshus
5. F.d. Bankhus
7. F.d. Affärshus. Lekstugan på tomten är tillagd i bevarandeförslaget.

9. Bostadshus, tidigare inrymdes här även garveri och skrädderi.
11. F.d. Komministerbostad
17. Bostadshus, tidigare fotoateljé och telefonväxel.
26. F.d. biograf och magasin
35. F.d. Affärshus.

Utredningen lämnar följande kulturhistorisk kommentar och rekommendation:
"Flera av byggnaderna har höga, brutna tak och fasader med detaljrikedom. Varsamhet bör tas om originalmaterial, byggnadernas och byggnadsdelarnas detaljer, proportioner och skala.
De flesta av byggnaderna har koppling till handel eller tidigare hantverksverksamhet." slutcitat

Gamla infarten från Arvidsjaur

Utpekade byggnader i inventeringen efter uppdatering:
30. Bostadshus
31. Bostadshus, uppförd av blomsterhandlare.
32. Bostadshus, tidigare skrädderi.
33. Bostadshus, uppfördes av fjärdingsman M Andersson.

"Området karaktäriseras av trävillorna från omkring 1920-talet, placerade intill Storgatan. Av en karaktäristisk bensinstation med funktionalistiskt uttryck av betong och puts och björkarna som skapar en gles allé längs gatan. Flera av byggnaderna har uppförts av personer med en viss status eller yrkestitel.
Siktlinjen in mot Järnvägsgatan bör värnas om." Slutcitat

Stadsbild

Bebyggelsen i tätorten domineras av byggnader i två våningar samt av enstaka två- och en halv till tre våningar. Tätortens rutnätsplan medger långa siktlinjer i stadsmiljön. I gatumiljön förekommer även allé träd vilket förstärker gatumiljöns rumsliga karaktär. I dagsläget dras intrycket av stadsbilden ned av andelen tomma bostäder.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

- Jörns historia ska stärkas genom att dess kulturhistoriska byggnader och bebyggelsemiljöer ska förvaltas, underhållas, bevaras och används som en resurs.
- Där kulturvärden finns ska ny bebyggelse, eller ändring av befintlig bebyggelse, ta hänsyn till befintligt bebyggelsemönster, stärka kulturmiljön och gestaltas medvetet. Detta särskilt kring byggnadsminnet. Antikvarie bör konsulteras.
- De hus som fortsatt ska tas särskild hänsyn till ur kulturhistoriskt perspektiv är de som är med i den uppdaterade inventeringen "Bebyggelseinventering och kulturhistorisk bedömning, Jörn".
- Ovårdade kulturhistoriskt utpekade byggnader ska i första hand underhållas. Har förfallet lett till att en byggnad är bortom all räddning kan rivning bli aktuellt.
- Hänsyn ska tas till kulturmiljöprogrammet.

Konsekvenser

Planförslaget

Vid eventuell utveckling av stationsområdet tas hänsyn till stationsbyggnadens placering och skala. Järnvägsgatan och Storgatan är viktiga stråk genom tätorten där de flesta av byggnaderna har koppling till handel eller tidigare handelsverksamhet. Den gamla infarten från Arvidsjaur, väster om järnvägen, kantas av en villabebyggelse från 1920-talet. Särskild varsamhet bör tas till handelsverksamhetsbebyggelsen och den sammanhållna villabebyggelsen avseende originalmaterial samt till, byggnadernas och byggnadsdelarnas

proportioner och skala. Vid en eventuell komplettering bör hänsyn tas till områdets karaktär och rumslighet.

Positiva effekter av planförslaget bedöms kunna uppstå om byggnader och områden rustas upp med hänsyn till befintliga kulturvärden. Negativa effekter bedöms kunna begränsas om åtgärder inom planförslaget utförs med hänsyn till de bevarandevärda byggnader som ingår i 1984 års inventering, efter revidering och komplettering i bebyggelseinventeringen 2022. Omfattningen av negativa effekter och konsekvenser beror av hur väl ny bebyggelse anpassas till befintlig eller på ett genomtänkt arkitektoniskt sätt avviker på lämpliga platser.

Om utpekade historiska värden bevaras och förstärks, kan planförslaget sammantaget leda till positiva konsekvenser för kulturmiljö och stadsbilden.

Nollalternativet

Nollalternativet, utöver vad som anges i antagna detaljplaner, innebär att ingen förtätning och exploatering sker inom tätorten Jörn. Att vårda och underhålla byggnadsverk så att dess utformning och tekniska egenskaper bevaras, är formulerat i Plan- och bygglagen liksom att ändringar/flytt av byggnad ska utföras varsamt och med hänsyn till dess karaktärsdrag. Nollalternativet bedöms därför inte självklart komma att innebära ett fortsatt förfall av bebyggelsen och nollalternativet bedöms därför innebära positiva konsekvenser avseende kulturmiljö och stadsbild.

Förslag till åtgärder i senare skeden

I Skellefteå kommun används begreppet K-märkt om alla hus, kulturmiljöer och anläggningar där kulturhistoriskt värde finns. Inom Jörn finns flertalet byggnader och det sammanhållna centrumstråket utpekat som kulturhistoriskt värdefulla. För att tydliggöra hur kommunen vill bevara och utveckla bebyggelsen inom Jörn bör en byggnadsordning för Jörn tas fram för att underlätta det framtida arbetet.

- Stationsbyggnaden bör fortsättningsvis vara den dominerande byggnaden i stationsområdesvyn och i området.
- Gatornas namn har stark historisk koppling till Jörns historia och bör bibehållas.
- Av betydelse är att ny bebyggelse anpassas i höjd till den befintliga bebyggelsen samt att tillkommande bebyggelse även placeras på samma avstånd till gatan som befintlig bebyggelse.
- Åtgärder inom planförslaget utförs med hänsyn till de bevarandevärda byggnader som ingår i 1984 års inventering, efter revidering och komplettering i bebyggelseinventeringen 2022.

SOCIAL HÅLLBARHET

Förutsättningar

Åldersstruktur och jämställdhet

Av de 600 folkbokförda i Jörn är en stor andel äldre. I små orter med en negativ befolkningsutveckling blir det ofta även en snedfördelning med högre andel män än kvinnor (SCB, 2020).

Integration

I Jörn är cirka 100 personer av utländsk härkomst vilket utgör ungefär en sjättedel av befolkningen. Asylsökande är inte inräknade i folkbokföringen och hur många bostäder migrationsverket ordnar med varierar vilket innebär att andelen utlandsfödda i Jörn kan vara högre.

Under bärplockningssäsongen kommer flera hundra gästarbetare som inackorderas i Jörn. Det är en viktig näring som skapar många tillfälliga arbetstillfällen. I och kring Jörns närområde finns även en del fritidshus som genererar tillfälliga boenden och tillväxtförutsättningar för lokala näringsutbudet då det medför en tillfällig ökad efterfrågan på varor och tjänster.

Folkhälsa/Tillgänglighet

Inom Jörn är närheten till naturen viktig för befolkningen. I många undersökningar har man sett att människor mår bättre både fysiskt och psykiskt av att vistas i naturen. Stress minskar, kognitiva förmågor stärks och vistelsen främjar fysisk aktivitet. Tillgänglighetsanpassning behöver beaktas vid all samhällsplanering och alla behöver en möjlighet att ta del av naturens hälsofrämjande egenskaper gammal som ung (Folkhälsomyndigheten, 2022).

Regional tillväxt, näring och landsbygd

Den industriella satsningen i norra Sverige förväntas spilla över med positiva utvecklingsmöjligheter för Jörn då det möjliggör för arbetspendling och fler arbetstillfällen i och runt närområdet. I orten finns också ett driv och en framåtanda, ett nytt hotell med utvecklingsplaner öppnades år 2021 med syfte att erbjuda turister och grupper relax, upplevelser och aktiviteter kopplat till natur och friluftsliv. I centrala Jörn finns även en plattform för dataspelsutvecklare att utveckla sina spel i en studio, vilket skapar behov av flexibla arbetsplatser, centrala boenden och behov av service och nöjen i stadskärnan.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Planens syfte är att möjliggöra en fördubbling av befolkningen i Jörn och att skapa ett inkluderande samhälle för alla.

Konsekvenser

Planförslaget

Planförslaget möjliggör en fördubbling av Jörns befolkning, vilket bedöms kunna medföra positiva konsekvenser kopplat till social hållbarhet. Om upprustningen sker med hänsyn till de sociala kvaliteter som är viktiga för invånarna i Jörn bedöms positiva konsekvenser uppstå. En upprustning och förtätning ger framtidstro för den idag utglesade befolkningen. Genom att skapa bostadsmöjligheter för exempelvis inflyttande barnfamiljer ökar också förutsättningar för en befolkning med ett bredare åldersspann och jämnare könsfördelning vilket också bidrar till en ökad jämställdhet. Satsningen på dataspelsutveckling i tätorten kan också locka till sig en yngre befolkning.

Planförslaget innebär även positiva effekter på folkhälsan genom bevarande av vissa grönområden inom planområdet. God planering med hänsyn till bevarande av höga naturvärden/ekosystemtjänser/rekreation skapar positiva konsekvenser för människors välmående.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms kunna innebära en risk att viss utflyttning fortsätter vilket kan missgynna integration, jämställdhet och åldersstruktur på orten. Viktiga samhällsfunktioner riskerar också att försvinna med en minskande befolkning. Nollalternativet bedöms innebära måttligt negativa konsekvenser för befolkningen.

Förslag till åtgärder i senare skeden

Inför kommande skeden behöver områden som är viktiga för sociala värden kartläggas. Då kan planering ske med hänsyn till sociala värden. Tillgängligheten till sociala platser kan förbättras, exempelvis för personer med funktionsnedsättningar. En kartläggning kan göra att sociala värden identifieras och förstärks istället för att avskärmas eller försvinna från planområdet.

Rekommendation för vidare arbete:

- Genom att utföra en kartläggning av viktiga områden för människorna i Jörn kan det sociala perspektivet beaktas och områden utvecklas på ett hänsynsfullt sätt.
- Vid utveckling av dagvattenhantering inom området bör det sociala perspektivet vävas in. Faktorer som estetik, kunskap och utbildning, nedskräpning och säkerhet bör beaktas vid utformning.

BULLER

Förutsättningar

Bebyggelsen i Jörn utsätts i dagsläget främst för bullerstörningar från trafik på stambanan, riksväg 95 samt pågående verksamheter i området. Ingen bullerkartläggning är i dagsläget utförd.

Buller kan ha en negativ påverkan på människors hälsa. Trafikbuller är den vanligaste bullerstörningen och kan ge effekter på människor i form av sömn- och koncentrationsproblem och medföra svårigheter att samtala vilket kan orsaka stress, irritation, huvudvärk och trötthet (Skellefteå kommun, 2022).

När en kommun planerar ny bebyggelse behöver hänsyn tas till befintliga förhållanden samt hur nya verksamheter och bebyggelse kommer påverka området ur bullersynpunkt. Det finns många positiva aspekter vid förtätning av samhällen men det bidrar även till att människor utsätts för buller i sin närmiljö då bostäder och industri blandas. Genom att planera och utforma tillkommande bebyggelse går det att skapa goda förutsättningar för hälsosamma boendemiljöer även i bullriga lägen (Boverket, 2022).

Bedömningsgrunder buller

Planförslaget innebär tillkommande trafik till den planerade förtätningen av bostads- och industriområden. Riktvärden för vilka bullernivåer som kan accepteras vid nybyggnation av bostäder återfinns i *Förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader* (2017:359). Vid en bostadsbyggnadsfasad får ekvivalent ljudnivå inte överstiga 60 dBA. Det finns även riktvärden som gäller i de fall bostaden har en ljuddämpad sida, då behöver minst hälften av rummen vara vända mot en sida där bullernivån inte överskrider 55 dBA, se Tabell 3. Vid beräkning av bullervärden vid en bostadsbyggnad ska hänsyn tas till framtida trafik som har betydelse för bullersituationen. Riktvärden för buller från väg och spårtrafik ses sammanfattade i Tabell 3, Tabell 4 och Tabell 5.

Tabell 3. Riktvärde för bostäder enligt förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2017:359).

Utomhus	**Högsta trafikbullernivå, frifältsvärden dBA**	
	Ekvivalent ljudnivå	**Maximal ljudnivå**
Buller från väg- och spårväg		
Vid bostadsfasad	60 a)	-
Vid fasad till bostad om högst 35m2	65	-
På uteplats (om sådan ska anordnas i anslutning till bostaden)	50	70 b)
Om den angiva ljudnivån ändå överskrids bör: Minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden och Minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan 22.00 och 06.00 vid fasaden. Vid en sådan ändring av en byggnad som avses i 9 kap. 2§ första stycket 3a plan- och bygglagen (2010:900) gäller i stället för vad som anges i a) 1. Att minst ett bostadsrum i en bostad bör vara vänt mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden. b) Om 70 dBA maximal ljudnivå ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan 06.00 och 22.00.		

Tabell 4. Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik på ny skolgård (frifältsvärde) (Naturvårdsverket, 2017).

Del av förskole- och skolgård	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)	Maximal ljudnivå (dBA, fast)
De delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet	50	70
Övriga vistelseytor inom skolgården	55	70*

*Nivån bör inte överskridas mer är 5 ggr per maxtimme under ett årsmedeldygn, under den tiden då skolgården nyttjas.

Tabell 5. Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid äldre skolgård (frifältsvärde).

Del av förskole- och skolgård	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)	Maximal ljudnivå (dBA, fast)
De delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet	55	70*

*Nivån bör inte överskridas mer är 5 ggr per maxtimme under ett årsmedeldygn, under den tiden då skolgården nyttjas.

Naturvårdsverket (2015) har riktlinjer för buller orsakat av industri. Ljudmiljöns nivåer får inte överskrida nivåerna i Tabell 6.

Tabell 6. Naturvårdsverkets riktlinjer orsakade av industriverksamhet (Naturvårdsverket, 2015).

Område	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)
Del av förskole- och skolgård, bostad och vårdlokal Dagtid mellan 6-18	50
Del av förskole- och skolgård, bostad och vårdlokal Kvällstid mellan 18-22	45
Del av förskole- och skolgård, bostad och vårdlokal nattetid mellan 22-06	40
Del av förskole- och skolgård, bostad och vårdlokal Lördag, söndag och helgdag mellan 6-18	45
För friluftsområden gäller dagtid 06-18	40
För friluftsområden gäller kvällstid 18-22	35
För friluftsområden gäller för lördag, söndag och helgdag	35

Utöver detta gäller:

- Maximala ljudnivåer (LFmax > 55 dBA) bör inte förekomma nattetid klockan 22-06 annat än vid enstaka tillfällen.
- Vissa ljudkaraktärer är särskilt störningsframkallande. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid nitningsarbete, lossning av metallskrot och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter bör värdena sänkas med 5 dBA (Tabell 6).
- I de fall den bullrande verksamheten endast pågår en del av någon av tidsperioderna ovan, eller om ljudnivån från verksamheten varierar mycket, bör den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för den tid då den bullrandeverksamheten pågår. Dock bör den ekvivalenta ljudnivån bestämmas för minst en timme, även vid kortare händelser.

Planförslagets riktlinjer och hänsynstagande

Inga särskilda hänsynstaganden görs med avseende på buller.

Konsekvenser

Planförslaget

I planförslaget utgör trafik på järnvägen, väg 95 och industriverksamheter fortsatt de största bullerkällorna. En förtätning av Jörn medför en trafikökning i samhället då fler människor bor och verkar i området. Den tänkta utvecklingen inom planområdet bedöms kunna medföra en viss ökning av bullerstörningar till följd av ökad trafik på vägnätet samt till följd av etablering av nya verksamheter/industrier. Den förväntade bulleröknigen

bedöms vara begränsad och om skyddsåtgärder vidtas för att minimera effekterna av bullerstörningarna bedöms konsekvenserna som små negativa. Upprustning av byggnader bedöms kunna medföra positiva konsekvenser i form av minskat buller inomhus. Det finns också osäkerheter kopplade till förändringar av trafiken längs stambanan i och med den planerade Norrbotniabanan. Persontrafiken bedöms minska längs stambanan och eventuellt kan en ökning av antalet godstransporter ske vilket kan orsaka förändringar i bullerstörningarnas frekvens och karaktär.

Underlag saknas i detta skede avseende buller men det bedöms sammantaget, med hänsyn till att riktvärden och skyddsavstånd följs vid planering i kommande skeden, uppstå små negativa effekter av planförslaget. Dessa effekter kan begränsas om skyddsåtgärder vidtas inom planområdet. Konsekvenserna bedöms preliminärt som små negativa till obetydliga.

Nollalternativet

I nollalternativet sker ingen förtätning och upprustning av Jörn. Eftersom det föreligger osäkerheter kring hur exploateringen sker i ett nollalternativ finns det osäkerheter kring hur den framtida bullerpåverkan kan se ut. Det bedöms kunna uppstå negativa effekter även i ett nollalternativ men dessa effekter bedöms kunna begränsas med hjälp av bullerskyddsåtgärder. Konsekvenserna bedöms som små negativa till obetydliga även för nollalternativet.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Vid den fortsatta planeringen ska skyddsavstånd och riktvärden för buller följas.
- När kommunen planerar inför förtätning av området bör en övergripande bullerkartläggning utföras för samtliga områden vid detaljplaneläggningen, särskilt för bostäder som planeras i närheten till stambanan och riksväg 95. Kartläggningen blir ett vägledande underlag för kommande planering och bygglov.
- Inför planläggning av industrier och verksamheter behöver trafikberäkningar och bullerutredningar tas fram i senare skede, förslagsvis detaljplaneskede, när en mer detaljerad uppskattning av trafikökningen kan göras baserat på exploateringsförslagen. Detaljplanen blir styrande för åtgärdande av störningar.

LUFT

Förutsättningar

I större städer kan luftkvaliteten påverkas negativt av tung trafik och industri. I ett litet samhälle som Jörn blir sådan påverkan liten i jämförelse. Dock kan vedeldning orsaka lokala problem med försämring av luftkvaliteten i villakvarter. Kommunerna har ansvar för den lokala luftkvaliteten samt att kontrollera luftkvaliteten för de flesta miljökvalitetsnormerna, själva eller i samverkan med andra kommuner.

Bedömningsgrunder luft

Miljökvalitetsnormer (MKN) för luft gäller i hela Sverige och det finns MKN för kvävedioxid/kväveoxider, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Det finns både gränsvärdesnormer som ska följas medan några är målsättningsnormer som ska eftersträvas.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Inga särskilda hänsynstaganden görs med hänsyn till luft.

Konsekvenser

Planförslaget

Planförslaget bedöms kunna medföra både positiva och negativa effekter för luftkvaliteten. Den ökade förtätningen av stadskärnan, ökad trafik och ny industrietablering kan leda till viss försämring av luftkvaliteten, exempelvis med avseende på spridning av partiklar (PM10/2,5). Det finns dock osäkerheter kopplade till försämringen då typ av industrietablering är oklar och fordonstrafiken i dagsläget förändras med elektrifiering

vilket på sikt leder till minskade utsläpp och förbättrad luftkvalitet i städer med avseende på exempelvis kvävedioxider/kväveoxider och koldioxid. Upprustningen av stadskärnan och eventuell nyetablering av industriverksamheter förväntas leda till ökad fjärrvärmeanvändning och minskad vedeldning i stadskärnan vilket bedöms ge positiva effekter och konsekvenser för luftkvaliteten. Konsekvenserna av planförslaget bedöms sammantaget som positiva. Planförslaget bedöms inte leda till att miljökvalitetsnormer för luft överskrids.

Nollalternativet

I nollalternativet sker ingen förtätning eller upprustning av planområdet. Effekten av nollalternativet blir att vedeldning, som i dagsläget är det utsläpp som orsakar mest lokal negativ påverkan på luftkvaliteten, fortsätter i samma utsträckning som idag. Nollalternativet bedöms medföra oförändrade konsekvenser på luftkvaliteten i stadskärnans villakvarter. Miljökvalitetsnormer för luft bedöms inte överskridas.

Förslag till åtgärder i senare skeden

Allmänna åtgärder som kan förbättra luftkvaliteten i bebyggd miljö är att begränsa källan till föroreningarna. Inom Jörn handlar det främst om att begränsa vedeldningen i de centrala mer tätbebyggda delarna. Luftkvaliteten kan också förbättras om man byggnadstekniskt ökar ventileringen i stadsmiljön genom att använda sig av breda gator, konstruera byggnader som underlättar luftgenomströmning och begränsar bygghöjd.

Andra sätt att förbättra luftkvaliteten kan uppnås genom att:

- Påverka förekomsten av vedeldningsanläggningar genom vad som tillåts i bygglovsansökningar (PBL).
- Utreda vedeldningens effekter på stadsluften inom Jörn.
- Vid behov begränsa vedeldningen under vissa tider på året genom lokala föreskrifter i de fall luftkvaliteten riskerar att påverka människors hälsa negativt (40 § förordning (1998:899).
- Via tillsyn ställa krav på enskilda fastighetsägare för att begränsa störningar från vedeldning (miljöbalken 26 kap. 9§)

RENNÄRING

Förutsättningar

Ett stort område som täcker mark i nära anslutning till Jörn utgör kärnområde av riksintresse för rennäringen. Rennäringen i Jörns närområde bedrivs av Mausjaure sameby och runt Jörn finns, utöver riksintresset, även andra områden som är viktiga för renskötseln.

Uppsamlingsområden

De områden dit renarna söker sig naturligt för skydd vid viss vind och väderlek kallas uppsamlingsområden. Här har renarna en benägenhet att stanna upp. Samerna använder dessa områden för uppsamling av renar inför kalvmärkning, skiljning, slakt eller förflyttning (Sametinget, 2017). Det finns uppsamlingsområden runt om Jörn i alla väderstreck, se Figur 7.

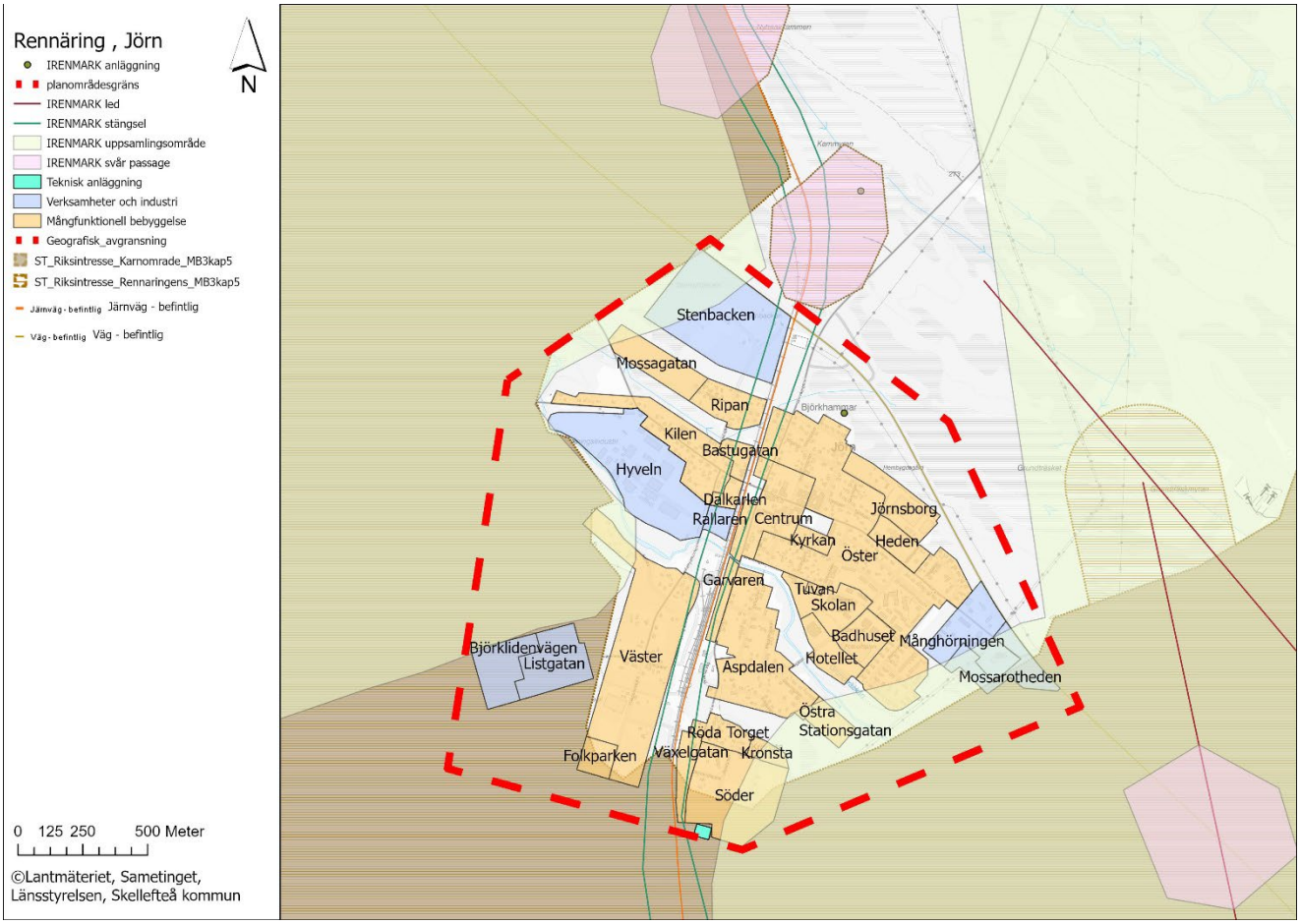

Figur 7. Viktiga områden kopplade till rennäringen kring planområdet, Jörn.

Under hösten, fram till jul/nyår betar renarna mellan Glommersträsk och Jörn. Den norra gruppen som betat längs Skellefteälven kring Brännliden, samlas till anläggningen i Jörn. De senaste 10 åren har renarna efter skiljningen fraktats längre österut, strax norr om Boliden. Den främsta anledningen att frakten sker med lastbil är att samebyn vill undvika att renarna blandas med renar från andra samebyar samt för att undvika passage och bete längs väg 95 och 370 under den mörkaste tiden på året, då påkörningsrisken också är stor. Renarnas bete under våren bevakas med hjälp av skotrar. Betet längs väg 95 är bra och ibland behöver samebyn nyttja det för att ha tillräckligt med bete. I mitten av mars flyttas renarna över järnvägen i samarbete med Trafikverket. Därefter flyttas de till anläggningen vid Hedberg. Flytten tar ungefär 10 dagar och längs förflyttningssträckan finns fint renbete väster om Jörn. Från anläggningen i Hedberg betar sig sedan renarna västerut. (Sweco, 2021).

Svåra passager/stängsel

Det finns utmaningar för rennäringen i området. Tre svåra passager är identifierade, två vid järnvägen och två vid väg 95. Alla inom tre kilometers avstånd från Jörn, de tre närmsta ses i figur 7. Enligt Sametinget bör alla aktiviteter som renarna kan se eller höra begränsas inom dessa passager eftersom det kan innebära en extra stress för renarna som ytterligare försvårar passagen (Sametinget, 2017).

Längs Järnvägen finns markavskiljande stängsel för att förhindra att renarna söker sig upp på järnvägsspåret, se Figur 7.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Utgångspunkten är att utvecklingen av Jörn ska ske utan att påverka rennäringen negativt. Inför framtagande av planförslaget har dialog skett med Mausjarue sameby. I planen tas hänsyn till rennäringen genom att främst låta Jörn växa genom förtätning samt genom att ny bebyggelse planeras i anslutning till befintlig och på ett för rennäringen hänsynsfullt sätt.

Konsekvenser

Planförslaget

Planen bedöms sammantaget medföra små negativa effekter på rennäringen då planområdet inte utökas i storlek jämfört med nu gällande *Generalplan för Jörn*. Förtätningen medför på sikt ökad aktivitet i och kring samhället vilket kan påverka rennäringen med små negativa konsekvenser i framtiden. Planen kan också medföra vissa små positiva effekter genom att öppna upp en dialog renägare och kommun emellan.

Det är främst uppsamlingsområde som berörs av planområdets delområden Söder, Kronsta, Östra stationsgatan, Öster, Mossarotheden, Stenbacken, Mossagatan och Väster. Här kan små negativa konsekvenser uppstå då den ökande förtätningen kan störa samernas verksamhet.

Området Stenbacken angränsar till en utsedd svår passage i norr där renarna ska passera järnvägen, se Figur 7. Inför exploatering av detta område är det särskilt viktigt att föra en dialog med Mausjaure sameby för att säkerställa att tillkommande verksamhet inte är av sådan karaktär visuellt och ljudmässigt att den kan stressa renarna och ytterligare försvåra passagen i området.

Områden inom tätorten som berör riksintresset för rennäringen är Söder, Folkparken, Väster, Björklidenvägen, Listgatan, Stenbacken och Mossarotheden. Verksamheter inom planområdet bedöms ge små negativa effekter och konsekvenser för riksintresset för rennäringen i området.

Nollalternativet

Ett nollalternativ bedöms innebära ett oförändrat läge för rennäringen i området. Sammantaget bedöms därför konsekvenserna av nollalternativet bli oförändrade/obetydliga.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- En rennäringsanalys rekommenderas.
- Verka för en god dialog med Mausjaure sameby.
- Genom en god dialog med Maursjaure sameby säkerställa att utvecklingen av industriområdet Stenbacken inte försämrar förhållanden vid den identifierade svåra passagen i områdets norra del.

NATURMILJÖ

Förutsättningar

Det lokala och regionala perspektivet av Jörns naturmiljö karaktäriseras av barrskogar med inslag av vattendrag, sjöar, myrmark och våtmarker, vilket också ger sin prägel på naturmiljön inom planområdet. Inom planområdet finns också en hel del igenväxningsmarker efter tidigare jordbruk.

Genom samhället, i sydöstlig-nordvästlig riktning rinner Grundträskån. Bäckens strandzon innehar potential att hysa höga naturvärden men bäcken själv kan också vara artrik, bland annat har observation av utter (*Lutra lutra*; andrahandsuppgift genom länsstyrelsen Västerbotten, 2005, artportalen, 2022) och harr (*Thymallus thymallus*) gjorts (källa för harrobservation?).

Genomförda naturvärdesinventeringar

Inför arbetet med den fördjupade översiktsplanen gjordes i juni 2022 en indelning av potentiella naturvärdesområden inom planområdet samt en översiktlig bedömning av deras potential för att hysa naturvärden. Dessa områden avgränsades genom observation av ortofoton samt genom fältbesök. Utifrån detta delades de avgränsade områdena in i tre olika naturtyper:

- igenväxningsmark
- våtmark
- skog och träd.

Dessa har olika potential för naturvärden (visst eller påtagligt; se Figur 8).

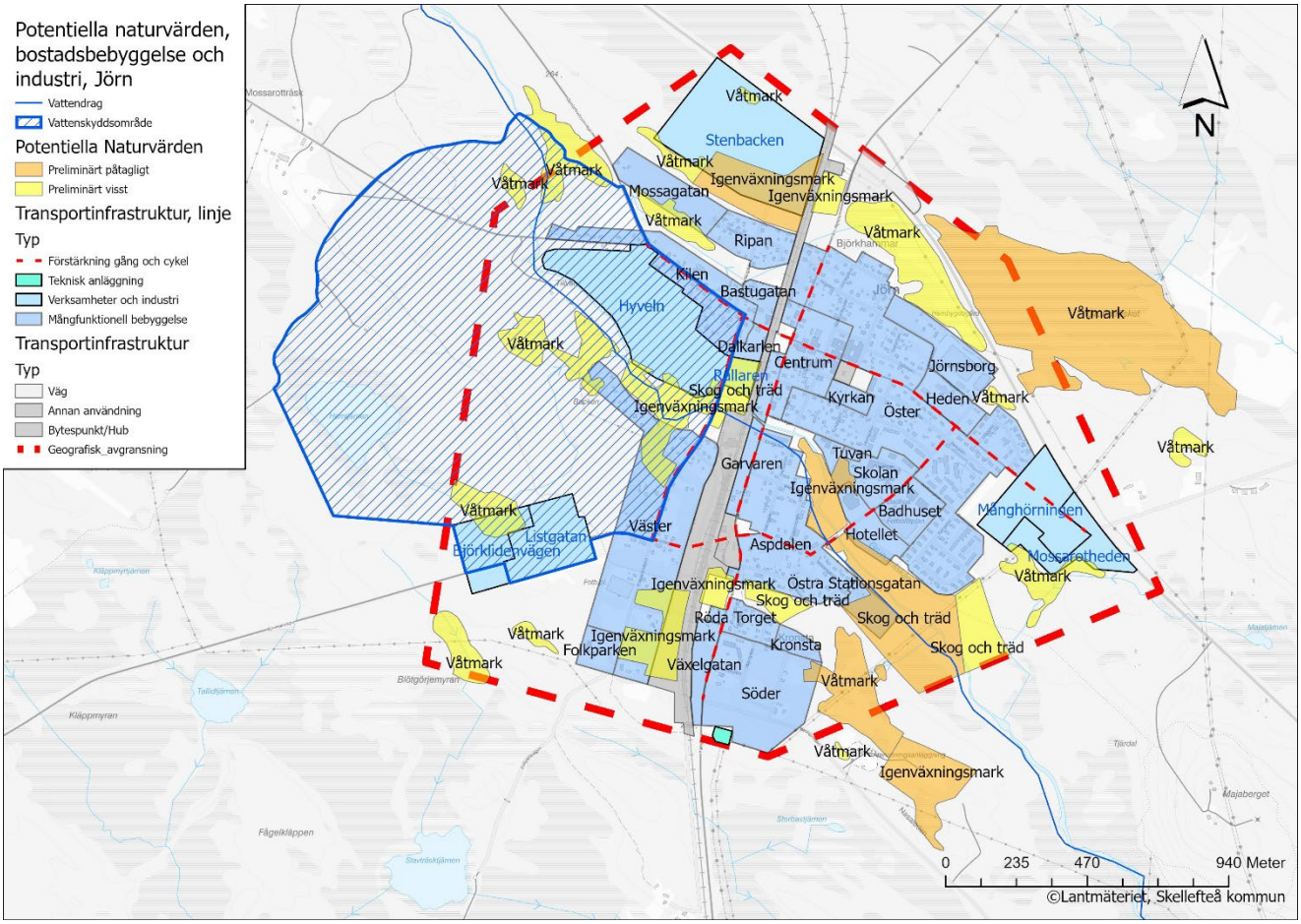

Figur 8. Potentiella naturvärden, bostadsbebyggelse och industri inom planområdet, Jörn.

Ett utdrag från artportalen med fynd av rödlistade arter och/eller naturvårdsarter (signalarter eller skyddade enligt artsskyddsförordningen) inom det aktuella området perioden 2000-2022 är också gjord. Totalt är 46 arter inrapporterade (44 st. fågelarter och 2 arter av däggdjur) under perioden. Många av observationerna är kopplade till våtmarksområdet Grundträsket-Björkhammarträsket i planområdets norra gränsområde se Figur 9, men flera av observationerna har också koppling till skogsmiljöer. Observationerna av många skogslevande arter såsom skogshöns, tallbit, talltita och spillkråka vittnar om att området idag är delvis integrerat med omgivande miljö, vilket inte bara är värdefullt ur naturmiljösynpunkt. Den biologiska mångfalden som finns ger också ett värde ur kulturmiljösypunkt och det relativt rika fågellivet kan tillsammans med de skogliga miljöerna utgöra en del av ”stadsbilden”. Närheten till naturen kan i sin tur bidra till en känsla av att vara del av ett sammanhang (det vill säga en bidragande faktor till social hållbarhet).

Av däggdjur är skogshare och utter inrapporterade i artportalen. Observationen av utter är gjord efter Grundträskån och är daterad 2005. Utter omfattas av åtgärdsprogram (Naturvårdsverket, 2006). Samtliga observerade arter av fåglar och däggdjur redovisas i Tabell 7.

Tabell 7. Observerade arter inom planområdet, Jörn.

Fåglar	Rödlistekategori	Prioriterad art
Bivråk (*Pernis apivorus*)	Livskraftig (LC)	
Björktrast (*Turdus pilaris*)	Nära hotad (NT)	
Blåhake (*Luscinia svecica*)	Livskraftig (LC)	
Bläsand (*Mareca penelope*)	**Sårbar (VU)**	
Blå kärrhök (*Circus cyaneus*)	Nära hotad (NT)	
Buskskvätta (*Saxicola rubetra*)	Nära hotad (NT)	
Duvhök (*Accipiter gentilis*)	Nära hotad (NT)	
Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)	Livskraftig (LC)	
Fiskmås (*Larus canus*)	Nära hotad (NT)	
Fjällvråk (*Buteo lagopus*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Gulsparv (*Emberiza citrinella*)	Nära hotad (NT)	
Grönbena (*Tringa glareola*)	Livskraftig (LC)	
Grönfink (*Chloris chloris*)	**Starkt hotad (EN)**	
Grönsångare (*Phylloscopus sibilatrix*)	Nära hotad (NT)	
Havsörn (*Haliaeetus albicilla*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Hornuggla (*Asio otus*)	Nära hotad (NT)	
Hussvala (*Delichon urbicum*)	**Sårbar (VU)**	
Hökuggla (*Surnia ulula*)	Livskraftig (LC)	
Järpe (*Tetrastes bonasia*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Kricka (*Anas crecca*)	**Sårbar (VU)**	
Kråka (*Corvus corone*)	Nära hotad (NT)	
Ljungpipare (*Pluvialis apricaria*)	Livskraftig (LC)	
Orre (*Lyrurus tetrix*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Rödvingetrast (*Turdus iliacus*)	Nära hotad (NT)	
Salskrake (*Mergellus albellus*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Skrattmås (*Chroicocephalus ridibundus*)	Nära hotad (NT)	
Spillkråka (*Dryocopus martius*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Stare (*Sturnus vulgaris*)	**Sårbar (VU)**	
Stenfalk (*Falco columbarius*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Stjärtand (*Anas acuta*)	**Sårbar (VU)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Storspov (*Numenius arquata*)	**Starkt hotad (EN)**	
Svartsnäppa (*Tringa erythropus*)	Nära hotad (NT)	
Svartvit flugsnappare (*Ficedula hypoleuca*)	Nära hotad (NT)	
Sångsvan (*Cygnus cygnus*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Sävsparv (*Emberiza schoeniclus*)	Nära hotad (NT)	
Tallbit (*Pinicola enucleator*)	**Sårbar (VU)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Talltita (*Poecile montanus*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Tjäder (*Tetrao urogallus*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Trana (*Grus grus*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Tofsvipa (*Vanellus vanellus*)	**Sårbar (VU)**	
Tornseglare (*Apus apus*)	**Starkt hotad (EN)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Törnskata (*Lanius collurio*)	**Livskraftig (LC)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Videsparv (*Emberiza rustica*)	**Nära hotad (NT)**	**Arten är prioriterad i Skogsvårdslagen**
Årta (*Spatula querquedula*)	**Starkt hotad (EN)**	
Däggdjur	**Fridlysning**	**Åtgärdsprogram (ÅGP)**
Skogshare (*Lepus timidus*)		
Utter (*Lutra lutra*)	Fridlyst i hela landet enligt 4,5 §§ artskyddsförordningen	ÅGP fastställt 2006

Grundträskån

Grundträskån utgör en vattenförekomst (se avsnitt Ytvatten/dagvatten/spillvatten). Vattenområden har generellt sett högre naturvärden och en större mångfald än omgivande miljöer. Många växter sprider sig med hjälp av vattendrag och vissa växtsamhällen är helt beroende av de biotoper som finns längs med vattendrag. Eftersom markerna i anslutning till vattendrag ofta är bördiga, gör det också att däggdjur söker sig dit för att äta örter eller beta. Ytor som finns längs med vattendraget bedöms generellt kunna hysa vissa påtagliga naturvärden, vilket baseras på fynd av utter och att troliga livsmiljöer för flera av de inrapporterade fågelarterna kan finnas längs med ån och angränsande naturområden. Eftersom Grundträskån löper mitt igenom

planområdet bedöms den utgöra en grundbult i den gröna korridoren.

Naturvärden och bostadsbebyggelse/Industri

Planområdet berör potentiella naturvärden i vissa delar av området där förtätning och exploatering planeras. Av dessa områden finns de flesta i Grundträskåns närhet samt i den myrliknande delen av planområdets utkant i nordlig riktning. Utpekade områden som har potentiella naturvärden i dagsläget och planeras att exploateras i enlighet med planen är: Stenbacken, Björklidenvägen, Östra stationsgatan, Mossarotheden, Mossagatan, Rallaren, Väster, Söder, Hyveln samt områden för förtätning i Grundträskåns närhet, Hotellet, Skolan och Tuvan, Öster och Aspdalen samt Jönsborg se Figur 8.

Naturvärden och gröna stråk

I planen har två olika typer av gröna stråk pekats ut, *natur och friluftsliv* samt *grönområde och park*, dessa presenteras tillsammans med preliminära naturvärden i Figur 9. Gröna stråk fungerar som spridningskorridorer för växter och djur och kan ha stor betydelse för biologisk mångfald i tätortsmiljö. De kan också ha en reglerande teknisk funktion, genom att hantera stora mängder snö, regn- och smältvatten. Grönytor med träd sänker temperaturen i stadsmiljöer och kan ha en viss luftrenande och bullerdämpande funktion. Inom planområdet har många preliminära naturvärden en direkt koppling till dessa grönytor.

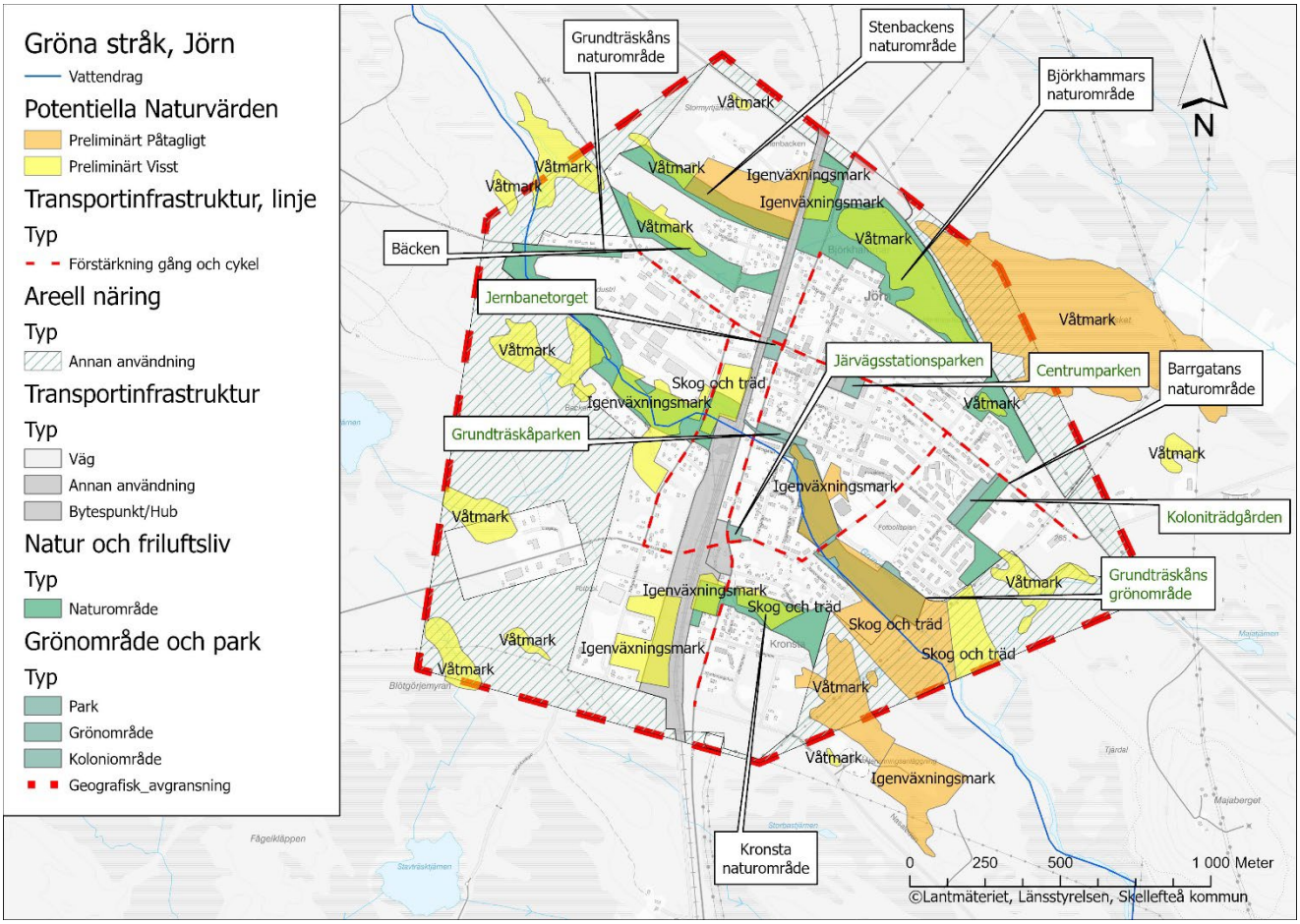

Figur 9. Natur och friluftsliv samt Grönområde park inom planområdet, Jörn.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Planens riktlinje är att ny bebyggelse inom planområdet placeras och utformas med hänsyn till grönstruktur och naturvärden inom planområdet för att bevara och om möjligt utveckla förutsättningar för biologisk mångfald genom att skydda och gynna vissa arter och livsmiljöer inom planområdet. Planförslaget innebär att alla grönområden kopplade till natur och friluftsliv, ska sparas i det skick de är nu och att hänsyn ska tas till dess gröna värden, dessa ses i Figur 9, markerade med pratbubblor med svart text.

- Inför exploatering behöver naturvärden identifieras och värnas om och vid förlust kompenseras med förlorade naturvärden i eller i anslutning till planområdet.
- I planens ytor med potentiella naturvärden där exploatering och förtätning planeras bör exploateringen planeras med hänsyn till naturvärden.

Inom planområdet finns i anslutning till Grundträskån preliminära naturvärden i norr och söder. Planområdet föreslås utökas med grönområdesytor i norr och söder för att täcka in dessa områden och därmed förstärka det gröna stråket inom planområdet samt skydda Grundträskåns viktiga funktion som översvämningsbuffert, se inringade ytor Figur 10.

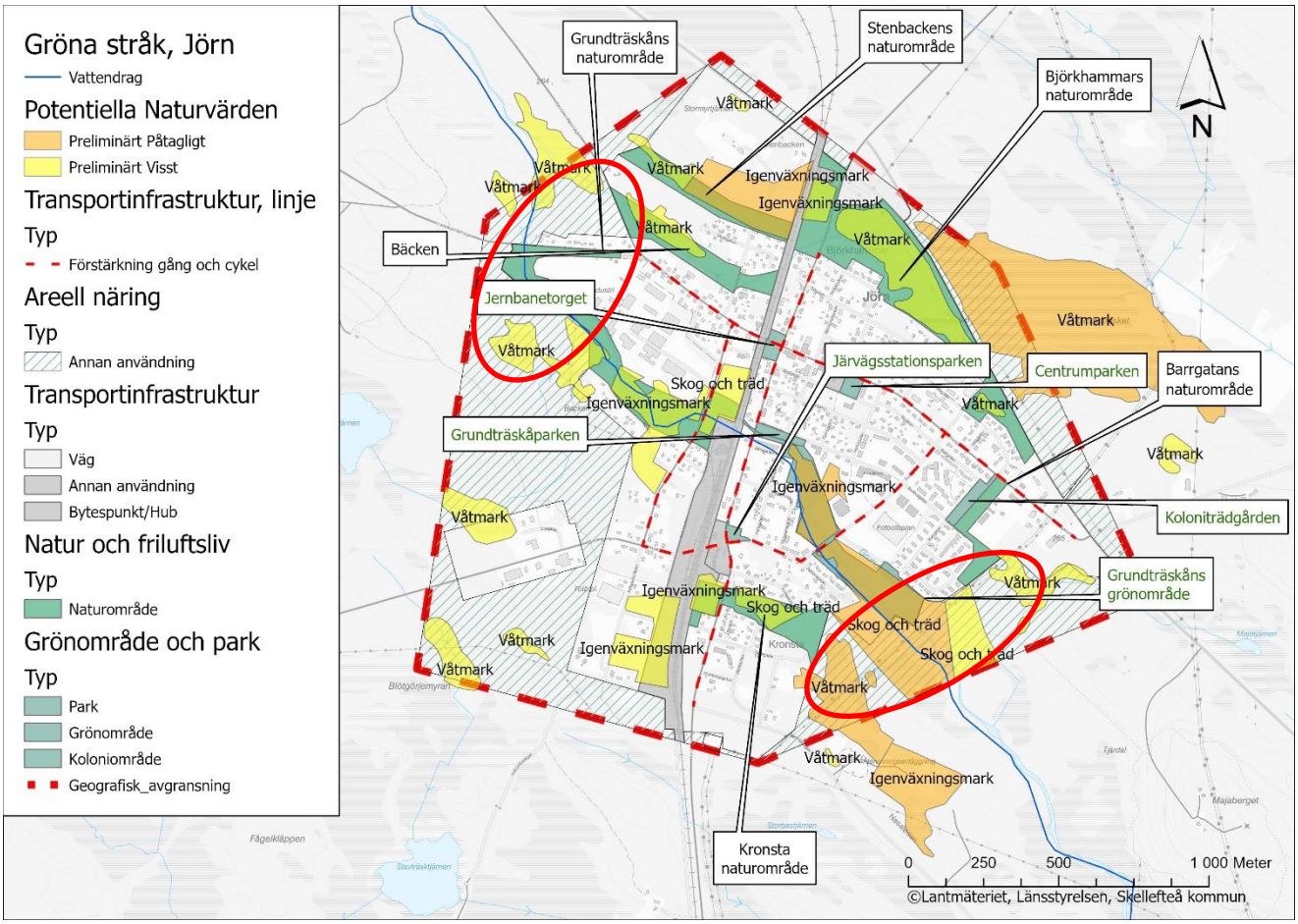

Figur 10. Förslag på förändrat grönt stråk inom planområdet, Jörn.

Konsekvenser

Planförslaget gröna stråk

Grönytor i form av *naturområde friluftsliv,* avses bevaras. Ytor *grönområde och park* avses utvecklas och förbättras, se Figur 9. Grönytorna *natur och friluftsliv* och *grönområde park* är relativt sammanhängande och skapar tillsammans ett grönt stråk genom samhället längs Grundträskån. Positiva effekter kan uppstå till följd av planförslaget då delar av detta gröna stråk lämnas oförändrade och vissa delar kan förbättras i sin funktion som spridningskorridor med ökad biologisk mångfald inom planområdet. För Grundträskån kan en restaurering innebära positiva konsekvenser för djurlivet i vattendraget. Vissa negativa effekter bedöms uppstå kopplade till ökad exploateringsgrad inom planområdet men konsekvenserna bedöms som små till obetydliga om hänsyn tas till naturvärden vid planerade förbättringar av miljöerna.

Planförslaget bostadsbebyggelse och industri

För de områden med naturmark och potentiella naturvärden där planförslaget innebär att naturmark omvandlas till hårdgjord yta bedöms de negativa effekterna bli som störst för naturmiljön. Av den preliminära naturvärdesbedömningen kan slutsatsen dras att exploatering bör ske med försiktighet inom områdets norra del där preliminära naturvärden och artobservationer har gjorts samt i området nära Grundträskån där preliminära naturvärden finns.

Konsekvenserna för naturmiljön bedöms sammantaget bli små till måttligt negativa till följd av planförslaget eftersom vissa grönytor fragmenteras och naturvärden försvinner. De negativa konsekvenserna kan begränsas om exploateringen utförs med hänsyn till naturvärden inom planområdet och kompensation utförs i de fall naturvärden går förlorade. Stora osäkerheter finns i bedömningen då ingen fullständig naturvärdesinventering med artredovisning är utförd i dagsläget.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några effekter för naturmiljön inom planområdet. Den uteblivna exploateringen kan innebära vissa positiva effekter och konsekvenser för nollalternativet men stora osäkerheter finns i bedömningen då framtida exploateringsgrad är osäker i ett nollalternativ.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Kartläggning av Grundträskåns åtgärdsbehov inom planen samt en bit uppströms enligt Länsstyrelsens rekommendation.
- Fullständigt utförd naturvärdesinventering enligt svensk standard med detaljerad artredovisning inför detaljplaneläggning av området för att kunna placera ny bebyggelse och säkra spridningsstråk med hänsyn till arter som finns på platsen.
- Lämpliga gräsytor eller vägrenar kan förses med ängsväxter eller planteringar som gynnar de pollinatörer som naturligt finns på platsen.
- Träd och växter ska väljas för att passa växtzon och djurliv samt planeras så att blomningstider överlappas.
- För att göra parker och grönområden mer attraktiva och skapa positiv attityd till utevistelse och odling kan förslagsvis växter med ätbara delar, bärbuskar och fruktträd planteras på allmänna ytor (Delshammar & Fors, 2013).
- Buller kan påverka naturvärden negativt och inför planläggning av industrier och verksamheter behöver trafikberäkningar och bullerutredningar tas fram i senare skede, förslagsvis detaljplaneskede. Då kan en mer detaljerad uppskattning av bullersituationen göras baserat på exploateringsförslagen och lämpliga skyddsåtgärder tillämpas för att förhindra att naturvärden störs av bullrande verksamhet.
- Gröna stråk ska utvecklas och stärkas genom att buskar och träd planteras på lämpliga platser.
- Strandområden med hög biologisk mångfald och upplevelsevärden ska bevaras och i viss mån utvecklas.
- Gallring i Grundträskåns strandzoner för att skapa siktlinjer med vattenkontakt på strategiska platser ska ske varsamt och med hänsyn till naturvärden.
- Viktiga naturvärden ska i första hand få finnas kvar och områden som är värdefulla för biologisk mångfald och rekreation ska ha plats att utvecklas och bevaras.
- I de fall naturvärden försvinner till följd av exploatering ska de kompenseras i eller i närheten av berört område.
- Utöka storleken på de norra och södra delarna av det gröna stråk som finns i anslutning till Grundträskån för att skydda preliminära naturvärden i området från exploatering och säkra dess översvämningsskyddande funktion.

YTVATTEN/DAGVATTEN/SPILLVATTEN

Förutsättningar

Ytvatten

Inom planområdet finns vattenförekomsten Grundträskån. Planområdet tillhör två ytavrinningsområden WA59531673 och WA3230313, se Figur 11. Vattnet i Grundträskån rinner via Hornsjön, Stavträsket, Skidträsket, vidare via Skidträskån och Petikån för att tillslut mynna i Skellefteälven.

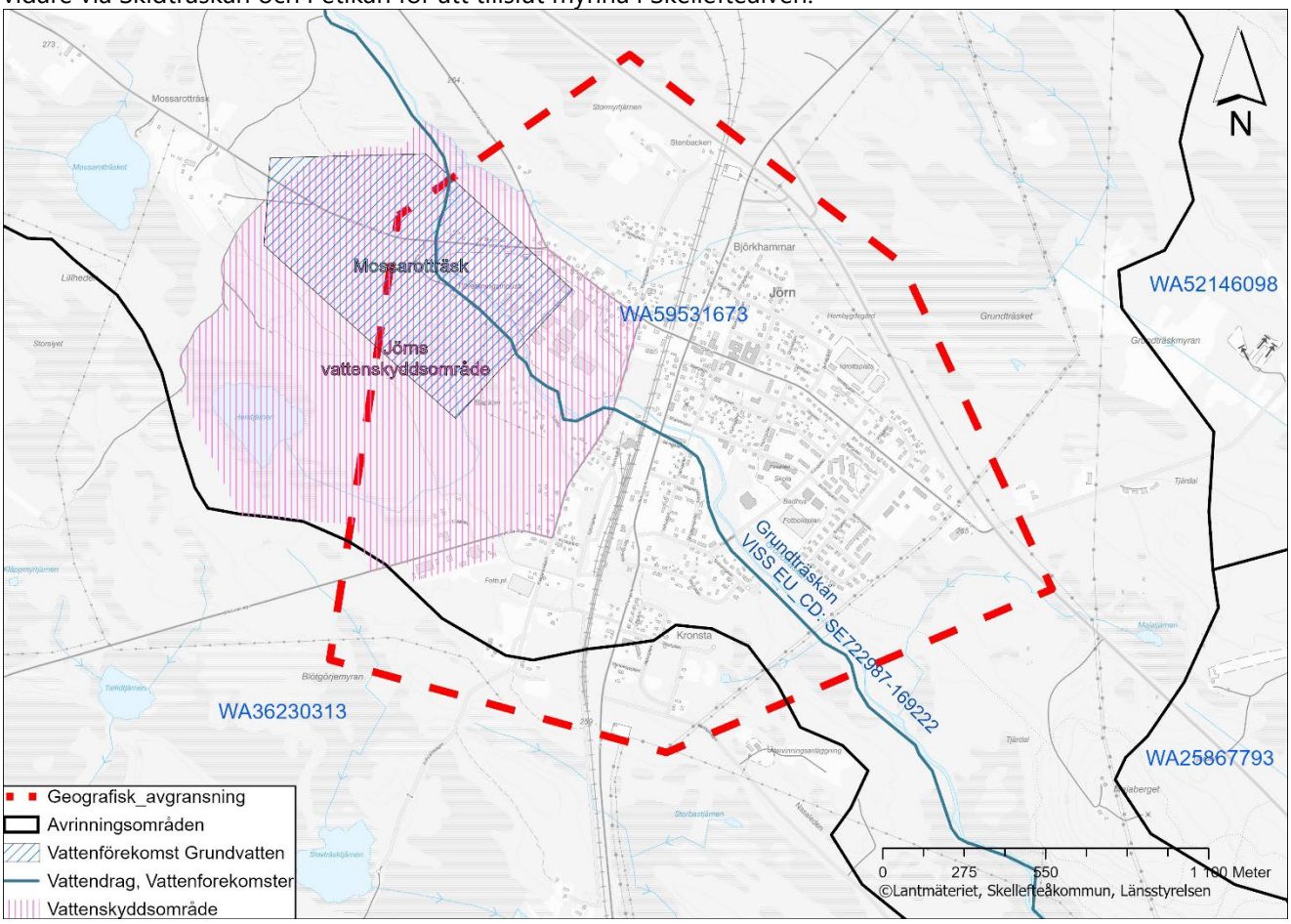

Figur 11. Ytavrinningsområde, vattenförekomst grundvatten, vattendraget Grundträskån, planområdesgräns och vattenskyddsområde i Jörn.

Dagvatten

Det vatten som inte längre naturligt kan tas upp av växter eller infiltreras av marken vid kraftiga regn, avrinner i form av så kallat dagvatten i en stadsmiljö. Dagvatten rinner längs tak, vägar och diken vidare till mottagande dagvattenledning, reningsverk eller vattendrag. Många gånger förorenas dagvattnet längs sin resa ut ur stadsmiljön. Närsalter eller miljögifter som exempelvis tungmetaller eller plast och däckrester spolas ut ur stadsmiljön till mottagande vattenförekomst, så kallad recipient.

Inom tätorten Jörn är några områden anslutna till dagvattennätet och andra inte. Dagvattenledningsnätet är konstruerat för att klara ett 10 års regn och klarar att transportera bort det avrinnande vattnet utan större problem då det i dagsläget är överdimensionerat. Det gör också att det klarar att möta en ökning av dagvatten till följd av den planerade exploateringen se Figur 12.

Figur 12. Verksamhetsområde dagvattenhantering inom Jörns planområde.

Det dagvatten som i dagsläget inte hamnar i dagvattennätet leds via befintlig dagvattenhantering till närmaste recipient. I Jörn är det första vattendrag som har en klassad miljökvalitetsnorm Grundträskån, vattendraget är därmed områdets recipient för dagvattnet.

Miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster

För alla större vattendrag och sjöar i landet, så kallade vattenförekomster, har miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. miljöbalken, fastställts för kemisk respektive ekologisk status. Huvudregeln är att alla vattendrag ska uppnå klassificeringen god status och att statusen inte får försämras. Ekologisk status gör det möjligt att bedöma växt- och djurarter jämfört med ett referensförhållande. Kemisk status bedöms i förhållande till halter av prioriterade ämnen utifrån vattenförvaltningsförordningen (VISS-Hjälp, 2022).

Grundträskån har måttlig ekologisk ytvattenstatus och dålig kemisk ytvattenstatus. Den måttliga ekologiska statusen beror främst på fysiska förändringar till följd av försämrad konnektivitet i vattendraget till följd av det flottningsarbete som bedrivits i vattendraget. Flottledsrensning har ändrat vattenfårans struktur och hydrologi och skapat barriärer i form av slussar och dammar som utgör vandringshinder för vattenlevande djur och växter. Miljökvalitetsnormen har fått en tidsfrist att uppnås till år 2027 med skälet ”icke tekniskt möjligt” (VISS, 2022). Tidsfristen beror på att Grundträskåns kemiska status klassas som ”uppnår ej god” på grund av för höga halter av bromerande difenyleter (flamskyddsmedel) och kvicksilver samt kvicksilverföreningar som har hittats i vattnet. Dessa miljögifter bedöms komma långväga ifrån och ha sitt ursprung i atmosfärisk deposition. Dessa föroreningar bedöms idag ha sådan omfattning att de omfattas av mindre stränga krav då det i dagsläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda problemen. På lokal nivå ska påverkanskällor som leder till sänkt status för kvicksilver och bromerande difenyleter åtgärdas oavsett om de omfattas av det mindre stränga kravet för atmosfärisk deposition (VISS, 2022).

Översvämningsrisk

En viss risk för översvämning har via uppgifter från kommunen identifierats inom planområdet i direkt närhet till Grundträskåns svämplansområde.

Spillvatten

Avloppsreningsverket har dimensionerats för 1700 personer och ledningarna är överdimensionerade och klarar en framtida ökad belastning. Åldern på ledningarna kan medföra ett framtida renoveringsbehov.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Grundträskåns betydelse för dagvattenhantering ska värnas, samtidigt som åns status som ett levande vattendrag inte får äventyras av de föroreningar som riskerar att rinna ner i ån från det omkringliggande samhället.

Skellefteå kommun (2014) har arbetat fram en dagvattenstrategi vars mål är att skydda recipienter från föroreningar genom:

- Begränsa tillförsel av föroreningar till dagvattensystem.
- Inte försämra recipienters kemiska och ekologiska status genom förorenat dagvattnet.
- Hantera dagvatten så nära källan som möjligt.
- Utforma dagvattensystem att klara uppdämning så att skadliga effekter av kraftiga regn förhindras.
- Minska mängden dagvatten i spillvattenledningar och avloppsreningsverk.
- Undvika att naturlig grundvattenbildning påverkas negativt till följd av dagvatten.
- Nyttja dagvattnet som en tillgång i stadsbyggandet till exempel för att höja naturvärden och biologisk mångfald, göra områden estetiskt tilltalande och skapa möjlighet till förströelse och lek.
- Vid beslutshantering av dagvattenfrågor ta hänsyn till konsekvenserna av framtidens klimatförändringar.

För att dessa mål har en prioriteringsordning för dagvattenhantering utarbetats där lokalt omhändertagande av dagvatten alltid ska vara förstahandsvalet vid planering och exploatering. I de fall lokalt omhändertagande av dagvatten inte anses möjligt ska vattnet ledas till lämplig plats för att tas omhand i exempelvis en damm. Dagvattenledningar får endast ledas direkt till recipient när andra möjliga alternativ och recipientpåverkan har utretts.

- Inom områden för ny bebyggelse ska dagvatten
    - inte ledes via ledningsnätet direkt till recipient utan att andra möjliga alternativ och recipientpåverkan är utredda.
    - hanteras nära sin källa och dagvattenanläggningar ska anpassas efter plats, renings- och fördröjningsbehov.
- Vid exploatering utreda höjdsättning och rinnvägar för att säkerställa att ny bebyggelse skyddas från översvämning.
- Vid exploatering anpassa och planera dagvattenverksamheter med hänsyn till det vattenskyddsområde som finns för att undvika oavsiktlig infiltrering av förorenat vatten.
- Tillräckligt med mark ska avsättas i detaljplaneskedet för att få plats för lokal dagvattenhantering.
- Riktlinjer för bevarande av Grundträskåns kantzon ska utformas.
- Riktlinjer för åtgärder med syfte att förbättra miljökvalitetsnormer för Grundträskån ska utformas.
- Ekosystemtjänster kopplat till dagvattenhanterande egenskaper ska på allmän platsmark förstärkas och utvecklas

Konsekvenser

Planförslaget

En förtätning av samhällen medför ofta att andelen hårdgjorda ytor ökar. När infiltrerande grönytor i stadsmiljön försvinner ger det konsekvenser i ökad andel avrinnande dagvatten som behöver infiltreras, bortledas och fördröjas. Om vattnet inte kan avledas riskerar dagvattnet att skada infrastruktur och byggnader. I senare skeden blir det viktigt att göra en översyn av höjdsättning, rinnvägar och fördröjning med lokalt omhändertagande av dagvatten samt dimensionering och utökning av dagvattenledningsnätet. Dagvattenhantering är platskrävande och mark behöver avsättas i detaljplaneskedet.

Negativa effekter av planförslaget bedöms som små då det i första hand rör sig om en upprustning av befintliga byggnader där ytor redan är påverkade. Ledningsnätet för dag- och spillvatten inom samhället är överdimensionerat och konsekvenserna av en förtätning bedöms som obetydliga med hänsyn till kapacitet. En viss osäkerhet finns i bedömningen kopplat till ledningsnätets ålder.

Vid nyexploatering bedöms konsekvenserna som små negativa till obetydliga om hänsyn tas till lokalt omhändertagande av dagvatten. Då skyddas ytvattnet från en större föroreningsbelastning och MKN riskerar inte att försämras för recipienten Grundträskån. En osäkerhet i bedömningen är de tilltagande klimatförändringarna med extremväder som kan ändra förutsättningar för dagvattenhanteringen i stadsområden. Ingen skyfallskartering är i dagsläget utförd för planområdet som kan påvisa sårbara platser med ytor som kan översvämmas vid kraftiga regn. Med hänsyn till detta kan en bedömning av översvämningsrisk inom området inte genomföras i detta skede.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte ge några negativa konsekvenser för ytvatten/dagvatten och spillvatten. En osäkerhet i bedömningen är de tilltagande klimatförändringarna med extremväder som kan ändra förutsättningar för dagvattenhanteringen.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Lokala påverkanskällor som kan minska halterna av kvicksilver och flamskyddsmedel ska åtgärdas. Det kan göras genom att se över användningen av byggnadsmaterial inom planområdet.
- Anpassa dagvattenhanteringen att möta framtida klimatförändringar
- Införa restriktioner mot infiltrering av vatten där risk för påverkan på grundvattnet finns med tanke på vattenskyddsområdet
- Utreda/åtgärda eventuella vandringshinder i Grundträskån
- Vid exploatering utreda och beakta ledningsnätets kapacitet.
- Genomföra en skyfallskartering inför detaljplaneskedet för att se om instängda, översvämningskänsliga områden finns inom detaljplanen.
- Inför detaljplaneskedet genomföra en dagvattenutredning av områden för att kunna:
    - Höjdsätta.
    - Avsätta tillräckligt med yta för lokal dagvattenhantering.
    - Anpassa dagvattenhanteringen efter verksamhetstyp, renings- och fördröjningsbehov och sociala faktore.r
    - Se över dimensionering av ledningsnät.
    - Översyn var infiltration är lämpligt respektive olämpligt .
    - Begränsa andel hårdgjord yta inom planområdet genom reglering och anlägga genomsläppliga ytor där det är lämpligt.
    - Planera för snöröjning och snöhantering och lämplig halkbekämpning, undvik salt när det är möjligt.

GRUNDVATTEN

Förutsättningar

Inom planområdet finns en grundvattenförekomst kallad Mossaroträsk med stor grundvattentillgång i jordlagren och goda uttagsmöjligheter i berggrunden enligt SGU (2022). Den omges av ett vattenskyddsområde och är dricksvattentäkt för invånarna i Jörn. För de anslutna användarna finns det i dagsläget ingen reservtäkt i närheten och täkten är därför viktig att bevara ur försörjningssynpunkt. Vattenskyddsområdet ses som primär zon, blått område. Grundvattentäkten är skyddad av Jörns vattenskyddsområde, sekundär zon, rött område. Delar av dessa båda zoner befinner sig inom planområdet, se Figur 13.

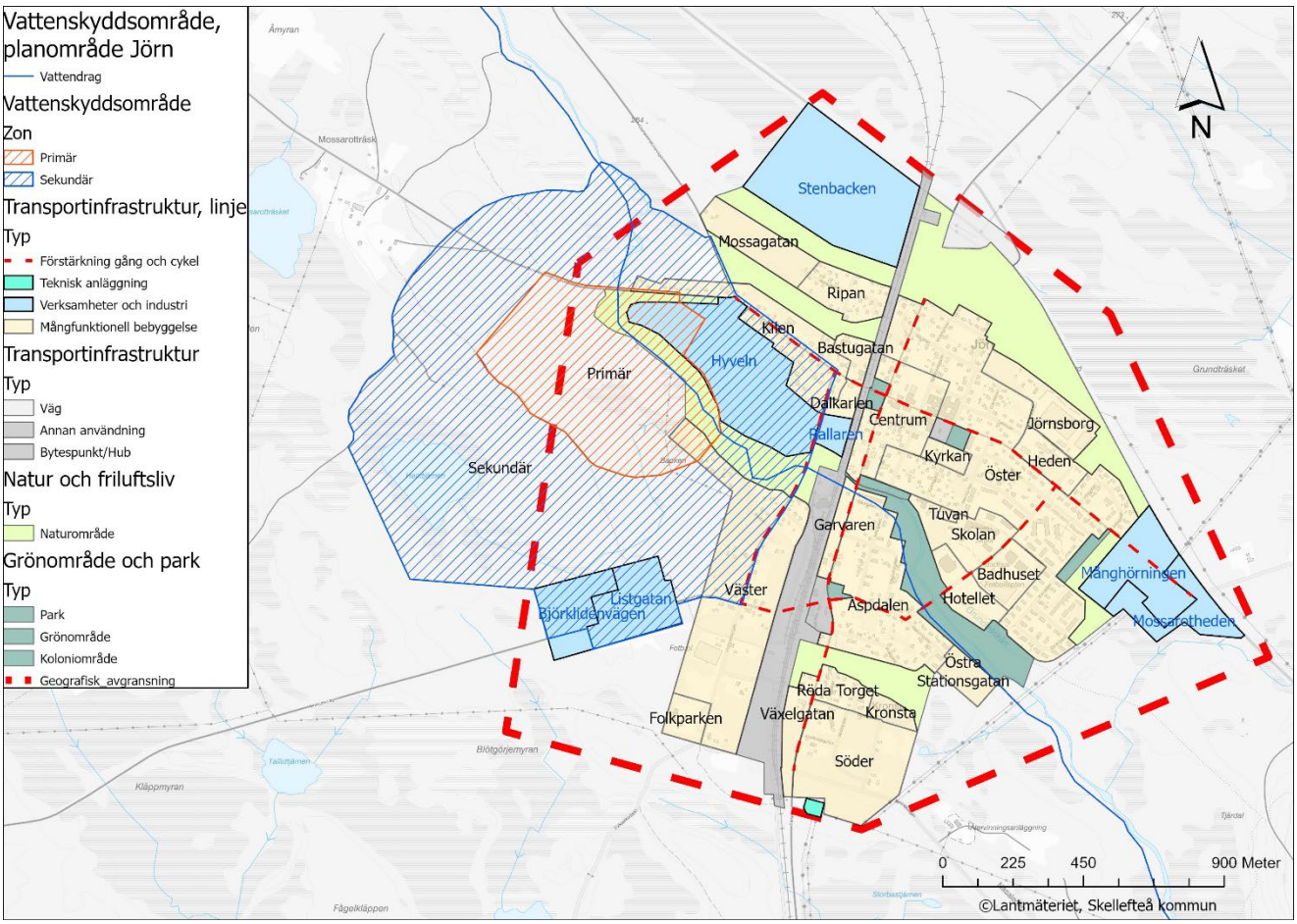

Figur 13. Vattenskyddsområde med primär och sekundär zon i relation till planförslaget.

Tillgång på vatten i vattentäkten bedöms som god och kapaciteten bedöms som tillräcklig för att klara en fördubbling av befolkningen. Vattenledningarnas ålder kan medföra ett framtida renoveringsbehov.

Miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster

Grundvattenförekomsten Mossaroträsk uppnår gällande miljökvalitetsnormer. Den kemiska och kvantitativa statusen är god.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Vid all exploatering ska vattenskyddsföreskrifterna beaktas. Nya brunnar planeras anläggas för att täcka upp för tillkommande dricksvattenbehov. Dock behöver det ansökas om en ny vattendom för att lagligt kunna ta ut de volymer som då kommer krävas.

Konsekvenser

Planförslaget

Planförslagets innebär en förtätning av bostadsområden och industriområden inom vattenskyddsområdets primära och sekundära zon. Effekterna och de slutliga konsekvenserna av planförslaget är till stor del beroende av vilken typ av exploatering som sker och vilken typ av verksamhet eller industri som etableras inom vattenskyddsområdet. Negativa effekter beror vidare av markens förhållanden, grundvattennivåer och spridningsbenägenheten för eventuella föroreningar som kan uppkomma i exempelvis byggskedet. Grundvattentäkten har ett högt värde men effekter av planförslaget bedöms kunna begränsas om föreskrifterna för vattenskyddsområdet följs. Att exploatering som sker inom vattenskyddsområdet bedöms dock i sig utgöra en risk för vattentäkten. Konsekvenserna av planförslaget bedöms som små till måttligt negativa för grundvattenkvaliteten i Jörn då exploatering planeras inom primär och sekundär zon av vattenskyddsområdet. Planförslaget bedöms inte medföra några effekter på grundvattentillgången i Jörn.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några större skillnader mot nuläget. Det finns en viss risk för negativa konsekvenser med hänsyn till att markföroreningar finns kvar inom planområdet och att de på sikt kan riskera att förorena grundvattnet i området. Det föreligger en stor osäkerhet kring hur stor denna risk är då föroreningarnas utbredning i dagsläget är okänd.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Utforma dagvattenlösningar med hänsyn till vattenskyddsområdet genom att exempelvis se över var infiltration är olämpligt inom området.
- Genom att föreskriva verksamhetstyper inom vissa delar kan skyddet för grundvattnet förstärkas.
- Undersöka och sanera det förorenade området inom vattentäkten.
- Upprättande av riktlinjer och regler kring hantering av petroleumprodukter och liknande ämnen, spill, uppställningsplatser för fordon samt framtagande av miljökontrollplan bör göras inför byggskede när byggnation planeras inom vattenskyddsområdet.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Förutsättningar

Inom planområdet finns två fastigheter som har undersökts med en MIFO-inventering där historik gällande eventuella föroreningar har dokumenterats men ingen provtagning utförts. En MIFO-inventering utgör en inventering av potentiellt förorenade områden där områden riskklassas enligt:

- riskklass 1, mycket stor risk
- riskklass 2, stor risk
- riskklass 3, måttlig risk
- riskklass 4, liten risk.

Genom riskklassningen görs en översiktlig bedömning av de risker för människors hälsa och miljön som det förorenade området kan innebära idag och i framtiden (Naturvårdsverket, 2022a).

De inventerade områdena har fått en riskklass 2, vilket innebär att fortsatta utredningar behöver göras. Det ena området består av en nedlagd kemtvätt i centrum. Det andra finns inom Jörnträhus AB:s fastighet. Där bedrevs tidigare bevattning av trä för att förhindra insektsangrepp och blånad. Medlet som användes vid bevattningen innehöll pentaklorfenoler vilka klassas som mycket giftiga. Områdena finns markerade i Figur 14.

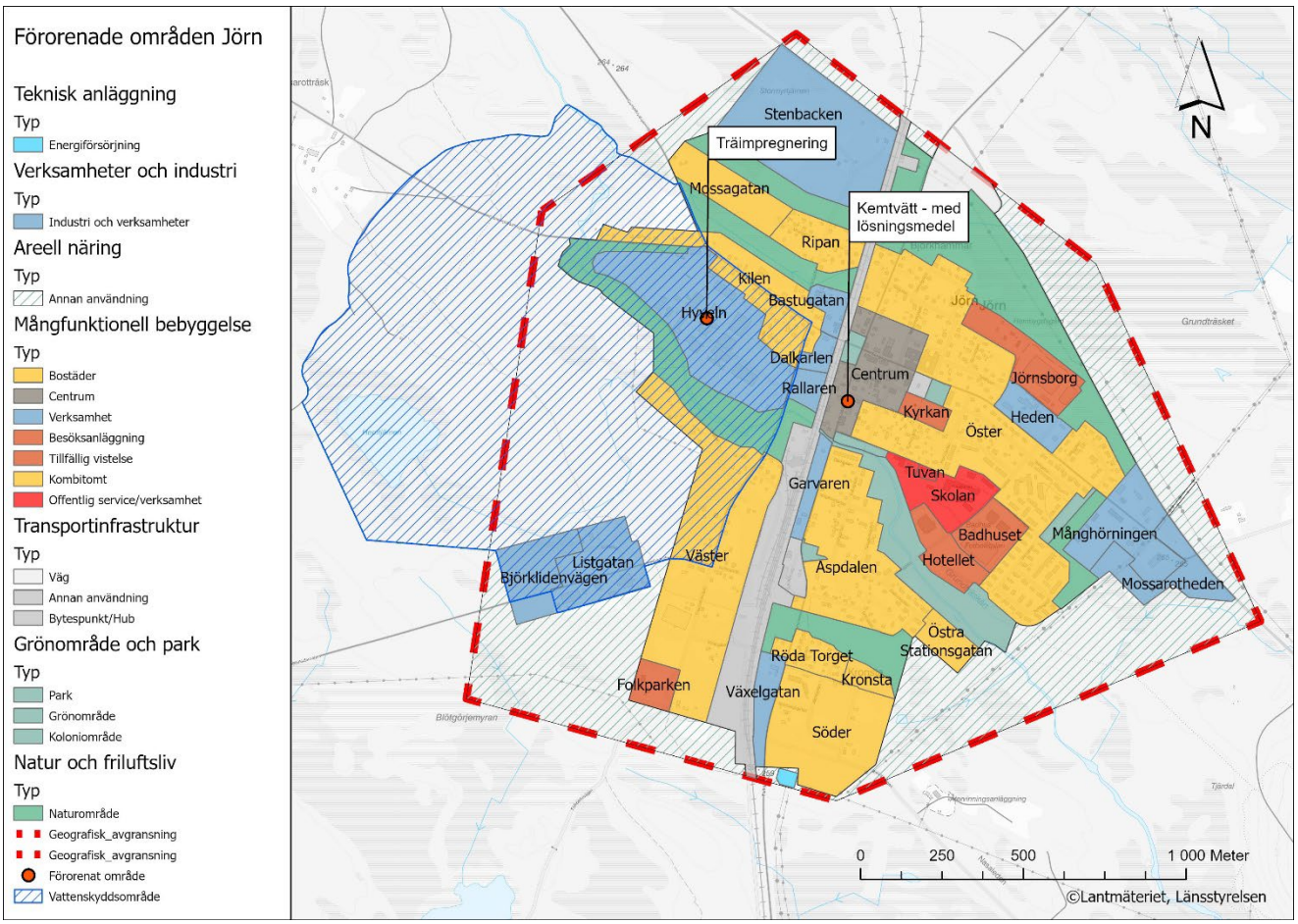

Figur 14. Kända förorenade områden av riskklass 2 inom Jörns planområde, markerade med röda punkter.

Planens riktlinjer och hänsynstagande

Planen har inga uttalade riktlinjer när det gäller förorenade områden. Utpekade förtätningsområden inom planen avses kontrolleras med avseende på föroreningar i senare skede om misstanke om markföroreningar finns.

Konsekvenser

Planförslaget

Negativa effekter riskerar att uppstå vid exploatering av ytor med förorenad mark vilket kan orsaka föroreningsspridning och exponering. Möjliga exponeringsvägar för eventuella föroreningar inom området är intag av jord, hudkontakt med jord och damm, inandning av damm, inandning av vissa förångade föroreningar samt intag av föda producerad i förorenade områden. Föroreningar kan också spridas via grund och dagvatten vidare till ytvattenrecipienter. Positiva effekter bedöms uppstå när förorenad mark saneras.

Planförslaget medför att det i områden där exempelvis bostäder och skolor planeras behöver saneras till nivåer avsedda för känslig markanvändning. I de fall marken planeras för industrier behöver marken saneras till mindre känslig markanvändning. För att veta hur massor från förorenade områden ska hanteras behöver vidare analys göras.

Konsekvenserna av planförslaget bedöms som positiva då föroreningar kartläggs och saneras vid behov. En av de kända föroreningarna finns inom primär skyddszon för grundvattentäkten och den andra på kvartersmark inom centrum där människor vistas i stor utsträckning.

Nollalternativet

En trolig utveckling av nollalternativet är att nuvarande verksamheter fortgår oförändrade. Nollalternativet bedöms medföra vissa negativa effekter och konsekvenser då föroreningar blir kvar utan saneringsarbete och riskerar att spridas vidare i mark- och grundvatten. Det finns en osäkerheter i bedömningen då det i dagsläget är oklart hur föroreningssituationen i området ser ut.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Ytor där ny bebyggelse planeras behöver utredas med avseende på föroreningsinnehåll.
- Begränsning av markanvändningen kan bli aktuell i områden där föroreningsinnehållet överstiger Naturvårdsverkets riktlinjer (Naturvårdsverket, 2022a).
- Där bostäder och förskolor och skolor planeras ska marken saneras till känslig markanvändning.
- Eventuella marksaneringar utförs i samband med ny- och ombyggnationer.
- Skapa en tydlig ansvarsfördelning vid uppföljande av potentiellt förorenade objekt
- Förorenade massor ska om möjligt behandlas och återanvändas på plats, deponering utförs i sista hand.

RISK OCH SÄKERHET

Förutsättningar

De vanligaste riskfaktorerna kopplade till verksamheter inom området bedöms vara transporter och transport av farligt gods samt stambanan.

Bedömningsgrunder

Enligt Plan och bygglagen 3. Kap. 5§ ska kommuner ta hänsyn till klimatrisker vid planering av ny bebyggelse. I översiktsplanen ska klimatrelaterad risk för skador på bebyggelsen till följd av ras, skred och erosion beskrivas samt hur riskerna kan minska eller upphöra.

Farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som kan skada människor djur, miljö, egendom och annat gods vid felaktig hantering. Farligt gods är indelat i olika klasser beroende på dess farliga egenskaper. En generell utgångspunkt är att ett tillräckligt stort avstånd ska finnas mellan väg, järnväg och bebyggelse. Hur stort avståndet behöver vara vid planering av förändrad markanvändning avgörs av verksamheternas känslighet genom en zonindelning från A-D se Tabell 8.

Tabell 8. Zonindelning farligt gods enligt Länsstyrelsen Norrbotten,2019..

Zon A	Zon B
Inom zon A vistas människor inte stadigvarande, det kan vara områden som exempelvis parkering, odling eller tekniska anläggningar.	Zon B är mindre känslig verksamhet exempelvis lager, drivmedelsförsäljning, parkeringshus med mera.
Zon C	Zon D
Zon c är normalkänslig verksamhet, småhus, kontor, camping och mindre hotell.	Zon D innefattar känslig verksamhet såsom flerbostadshus, vård skola, större hotell m.m.

Riktlinjen är att ett riskhanteringsavstånd på 150 meter från transportleder för farligt gods. Bebyggelse bortom 150 meter från transportleden behöver inga säkerhetshöjande åtgärder. Av planhandlingarna ska det framgå att aktuellt avstånd mellan planerad markanvändning och transportled är längre än riskhanteringsområdet och att säkerhetshöjande åtgärder därför inte är nödvändiga (Länsstyrelsen Norrbotten, 2019).

Om bebyggelse planeras inom riskhanteringsområdet kan det krävas säkerhetshöjande åtgärder. Bedömning görs med utgångspunkt av:

- aktuell transportled, vägutformning och hastighetsbegränsning (vid vägtransport.
- antal fordon/dygn som förväntas trafikera transportleden (prognosår 2040)
- aktuell markanvändning (zon A-D)
- topografi och landskapstyp.

En första riskbedömning bör göras tidigt i planprocessen för att kunna beräkna skyddsavstånd till transportled med farligt gods.

Riksväg 95

Riksväg 95 passerar inom planområdets östra utkant. Bebyggelse som planeras i närheten av vägen bör beakta att den är rekommenderad transportled för farligt gods. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet vid riskidentifiering i den kommunala processen och planeringen ska inriktas mot att transporter ska kunna ske trafiksäkert och inte i anslutning till tätbebyggda områden, vattentäkter, viktiga naturområden och andra sårbara platser (Trafikverket, 2017).

Riksväg 95 har låg säkerhetsklass och vintertid kan det finnas mycket renar på vägarna runt om Jörn.

Järnvägen

Stambanan passerar rakt genom tätorten Jörn. Generellt sett bör ny bebyggelse inte tillåtas inom området 30 meter från spårmitt. Det ger bra förutsättningar för räddningspersonal att nå fram vid eventuell olycka samt att plats säkras för utvecklingsmöjligheter av järnvägen. Icke störningskänslig verksamhet där människor endast vistas tillfälligt kan förläggas till området, exempelvis garage eller förråd. Trafikverket ger generella råd om bebyggelse vid järnväg och avstånden som anges är inte regler utan råd, då lokalisering är en bedömningsfråga, se Figur 15.

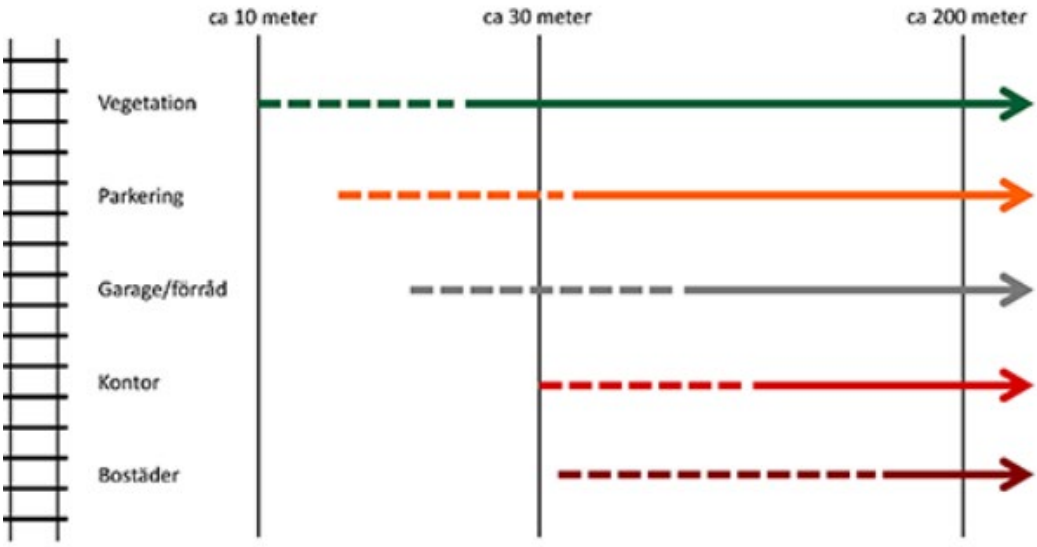

Figur 15. Generella råd för avstånd spårmitt till verksamhet. Linjerna är streckade eftersom lokalisering av verksamhet är en bedömningsfråga som skiljer sig från fall till fall, därav är linjerna streckade (Trafikverket, 2022).

Brand

I Jörn finns en brandstation bemannad med 1+2 brandmän i ständig beredskap. Jörn har ingen 24 meters maskinstege på bil, men en utskjutbar stege vars underkant räcker högst 11 meter över marknivå (normalt 3:e våningen).

Kraftledning och elstation
Det passerar en kraftledning i områdets södra del och rakt genom industriområdet Månghörningen och Mossarotheden. Den medför risk för nedfallen ledning och risker kopplade till elektromagnetiska fält och behöver beaktas vid senare detaljplaneprocesser. I områdets södra del finns en elstation och skyddsavstånd ska beaktas till bebyggelse.

Planens riktlinjer och hänsynstagande
Den planerade bebyggelsen ska placeras med hänsyn till säkerhetsavstånd från elstation, kraftledning, väg och järnväg samt utifrån aspekten transport av farligt gods. Utformning av bebyggelsen bör göras utifrån brandförsvarets begränsning.

Konsekvenser
Planförslaget
Planen bedöms medföra små till obetydliga negativa effekter för aspekten risk och säkerhet närområdet förtätas. De negativa effekterna och konsekvenserna kan minskas om exploatering sker med hänsyn till brandrisk och säkerhetsavstånd. Där säkerhetsavståndet är kortare än rekommenderat bör lämpliga skyddsåtgärder för kraftledning, elstation, järnväg och riksväg 95 tillämpas. Osäkerheter finns i bedömningen då trafiken längs stambanan i framtiden kan förändras. Norrbotniabanan kan medföra att persontrafiken minskar längs stambanan och eventuellt kan en ökning av godstrafiken ske.

Nollalternativet
Nollalternativet bedöms medföra oförändrade konsekvenser mot nuläget avseende risker.

Förslag till åtgärder i senare skeden
- Risker behöver identifieras i det fortsatta planarbetet och riskreducerande åtgärder behöver vidtas där det finns behov.
- Riskutredning behöver utföras för få en översyn av antalet transporter med farligt gods och dess typ på väg och järnväg i och nära planområdet för inte påverkar riskbilden för de planerade bostäderna.
- Vid detaljplaneläggningen bör det tydligt framgå att ny bebyggelse ska planeras utifrån skyddsavstånd till väg och järnväg.

KLIMAT- KLIMATANPASSNING

Förutsättningar
Inom planområdet finns i dagsläget en viss risk för översvämning i Grundträskåns direkta närhet till följd av kraftiga regn/ och eller snabb snösmältning. I övrigt har inga problem med översvämning identifierats inom planområdet. Inga områden med risk för ras eller skred har heller identifierats. I den gällande *Generalplan för Jörn* beskrivs byggbarheten inom området som mycket god.

Klimatförändringarnas storlek är beroende på hur omfattande utsläppen av växthusgaser i atmosfären förväntas bli. Klimatförändringar är dock något som redan påverkar världen och Jörn. I Västerbotten förväntas temperaturen öka, främst vintertid med minskat snötäcke som följd. Förändrade nederbördsmönster ses i form av ökad nederbörd främst under vår men även en ökning höst och vintertid. Förändringen i tillrinning sommartid skiljer sig mer från område till område och är därmed inte lika tydlig (SMHI, 2015).

Det är viktigt att samhällsplaneringen i Jörn sker på ett robust sätt för att kunna möta de klimatförändringar mänskligheten orsakar. Ett varmare klimat kan för Jörn innebära en ökad risk för översvämning vid isproppsbildning i strömmande vatten och stora nederbördsmängder vid extremväder. Jörn är omgärdat av myrmark vilket vid blötare klimat kan påverka byggnader i planområdets utkant med fukt och väta, men även inne i centrala delarna av Jörn står generellt grundvattennivån högt vilket kan påverka befintliga byggnader i händelse av höjda grundvattennivåer. Genom att använda en klimatfaktor vid beräkning och dimensionering av dagvattensystem kan samhällsplaneringen möta den ökande nederbördsmängden.

Planens riktlinjer och hänsynstaganden

Grundträskån är mottagare av smältvatten och dagvattenavrinning och har en viktig funktion för dagvattenhantering vid extremväder. Planens inriktning är att värna om Grundträskåns betydelse som översvämningsbuffert inom planområdet. Genom att säkerställa att bebyggelse inte hamnar för nära Grundträskåns svämplansområde minskar risken för skador på byggnader och infrastruktur vid kraftiga regn och översvämningssituationer.

Konsekvenser

Planförslaget

Konsekvenserna bedöms bli obetydliga för miljöaspekten klimatanpassning om bebyggelsen utformas med hänsyn till framtida klimatförändringar. Planförslaget medför en ökad andel hårdgjorda ytor och en ökad dagvattenavrinning men konsekvenserna bedöms bli små om dagvattenanläggningar dimensioneras med hänsyn till lämplig klimatfaktor och vatten hanteras lokalt vid sin källa, renas och fördröjs, innan det leds vidare till recipient eller dagvattennät.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra obetydliga konsekvenser mot nuläget avseende klimatanpassning. Den rådande överkapaciteten i dagvattennätet bedöms skydda befintliga byggnader från skador av framtida klimatförändringar i ett nollalternativ. En osäkerhet i bedömningen finns då effekterna av klimatförändringarna är svåra att förutse.

Förslag till åtgärder i senare skeden

- Översvämningskartering för att kartlägga om det finns instängda områden med risk för översvämning inom planområdet.
- Dagvattenutredning inför detaljplaneläggning.

KLIMAT- KLIMATPÅVERKAN

Förutsättningar

Människan påverkar klimatet genom att släppa ut koldioxid och andra växthusgaser i atmosfären. Det leder på sikt till en uppvärmning av det globala klimatet. Förbränning av fossila bränslen inom industri och transporter svarar för det största bidragande effekten i Sverige och i världen. Byggbranschen svarar för ungefär 21% av Sveriges utsläpp av växthusgaser (Boverket, 2021). Dessutom står svenska byggnader för ungefär 40% av Sveriges energianvändning (el och uppvärming) och ur ett livscykelperspektiv för en femtedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser (Naturvårdsverket, 2022b).

Planens riktlinjer och hänsynstaganden

Målet i den fördjupade översiktsplanen är att arbeta ekologiskt hållbart och inte tära på jordens resurser, djur och natur. Samhället ska växa utan att klimatförändringarna förvärras. Inom Jörn ska det vara enkelt att använda klimatsmarta alternativ som att gå, cykla och åka kollektivt. Orter inom Jörns närhet ska vara sammanbundna genom kollektivtrafiken vilket ska minska bilberoendet och dess utsläpp samt öka jämlikheten.

Konsekvenser

Planalternativet

Negativa klimatpåverkande effekter till följd av planförslaget berör främst den kommande byggprocessen och handlar om energi och klimatrelaterade frågor som främst berör byggskedet. Negativa konsekvenser kan minskas genom optimering av byggskedet. I det fortsatta arbetet behöver hänsyn att tas till energi- och klimatfrågan vid materialval, masshantering, massbalans och val av transportmedel. De utsläpp och luftföroreningar transporter bidrar med leder till ökad klimatpåverkan. Framtida utsläpp inom planområdet är beroende av hur trafikflöden förändras och hur snabbt teknikutvecklingen ersätter fossila drivmedel med förnybara alternativ. Planens ianspråktagande av viss skog medför även en viss minskning av kolsänkor (motsats

till kolkälla och binder koldioxid) i området, vilket indirekt medför negativa effekter för klimatpåverkan. Den sammantagna negativa effekten bedöms ge måttligt negativa konsekvenser för miljöaspekten klimatanpassning.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra oförändrade konsekvenser mot nuläget avseende klimatpåverkan.

Förslag till åtgärder i senare skeden

Samhällen behöver i fösta hand ställa om från sitt beroende av fossila bränslen för att minska den negativa klimatpåverkan som vi orsakar. Planens negativa klimatpåverkan uppkommer främst i byggskedet. I planarbetet kan man arbeta förebyggande genom att planera för:

- Rusta istället för att nyexploatera
- Planera för gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik
- Planera för utveckling av laddinfrastruktur.

SAMLAD BEDÖMNING

SAMLAD BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGETS OCH NOLLALTERNATIVETS KONSEKVENSER

I **Fel! Hittar inte referenskälla.** redovisas en samlad bedömning av bedömda konsekvenser vid genomförandet av planförslaget och för nollalternativet. Förutsättningen för bedömningarna av planförslaget är att alla åtgärder (riktlinjer och hänsynstaganden) som är inarbetade i planen vidtas, dock inte att föreslagna åtgärder i senare skeden vidtas. Vidtagande av föreslagna åtgärder skapar mer positiva konsekvenser för planförslaget.

Tabell 9. Samlad konsekvensbedömning av planförslaget.

Miljöaspekt	Planförslag	Nollalternativ
Kulturmiljö och stadsbild	*Positiv konsekvens*	*Positiv konsekvens*
Social hållbarhet	*Positiv konsekvens*	*Måttligt negativ konsekvens*
Buller	*Liten negativ konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Luft	*Positiv konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Rennäring	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Naturmiljö	*Liten-måttligt negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Ytvatten/Dagvatten/Spillvatten	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Grundvatten	*Liten-måttligt negativ konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Förorenade områden	*Positiv konsekvens*	*Liten negativ konsekvens*
Risk/Säkerhet	*Liten negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Klimatanpassning	*Obetydlig konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*
Klimatpåverkan	*Måttligt negativ konsekvens*	*Obetydlig konsekvens*

RIKSINTRESSEN

Planen bedöms inte medföra någon påtaglig skada på något av riksintressena i området.

MILJÖKVALITETSNORMER

De miljökvalitetsnormer som är relevanta för utvecklingsplanen är luft och vatten. Inga miljökvalitetsnormer för luft överskrids inom Jörn i dagsläget och utvecklingsplanen bedöms inte förändra luftkvaliteten i området på ett sätt som medför att miljökvalitetsnormerna för luft överskrids.

Miljökvalitetsnormerna för vattenkvalitet uppfylls för närvarande inte i Grundträskån. MKN för vattenkvalitet berörs av utvecklingsplanen genom att dagvattenflöden från utredningsområdet bedöms kunna öka och leda till ökad avrinning till recipienterna. Enligt utvecklingsplanen ska dagvatten renas och fördröjas lokalt innan det släpps till recipient. Utifrån denna förutsättning bedöms utvecklingsplanen inte medföra försämrade möjligheter att uppnå satta miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster.

MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSMÅL.

De nationella, regionala och lokala målen bygger på Agenda 2030:s globala mål. En samlad bedömning av hur av planen berörda miljökvalitetsmål påverkas redovisas i Tabell 10 nedan.

Följande miljömål bedöms inte påverkas av genomförandet av planen med hänsyn till miljömålens preciseringar och redogörs därför inte för i tabellen: Skyddade ozonskikt, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Bara naturlig försurning, Levande skogar, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och Storslagen fjällmiljö.

Tabell 10. Samlad bedömning av planförslagets påverkan av berörda miljökvalitetsmål.

Nationella miljömål	Planförslaget påverkan på möjligheten att uppnå miljökvalitetsmålen
Begränsad klimatpåverkan	Planen möjliggör en kraftig ökning av bostäder inom området. Att bygga dessa kräver resurser och material genom produktion av betong, stål, glas, asfalt och andra material. Dessutom medför byggnationerna masshantering och transporter i byggskedet. Detta medför en påverkan på klimatet genom utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser. Planen bedöms inte bidra till måluppfyllelsen. Negativ inverkan på målet kan dock minskas om material med lägre klimatpåverkan används tillsammans med att riktlinjer för transporter, bränsleanvändning och övrig entreprenad sätts upp.
Levande sjöar och vattendrag	Jörn är en tätort omgiven av myrmark. Planförslaget bedöms bidra till måluppfyllelsen med hänsyn till att Skellefteå kommuns riktlinjer för hantering av dagvatten följs vid förtätning och exploatering av planområdet.
Giftfri miljö	Planen bedöms bidra till måluppfyllelsen eftersom förorenade massor identifieras, inventeras och saneras vid exploatering av olika grad. Riktlinjerna för dagvatten bedöms även kunna bidra till måluppfyllelsen.
God bebyggd miljö	Planens tydliga riktlinjer och konkreta åtgärder för exempelvis kulturmiljö och stadsbild, dagvatten, naturmiljö och säkerhet understödjer goda livsmiljöer och ger bättre förutsättningar för välbefinnande och folkhälsa. Ifall bullerskyddsåtgärder också vidtas bedöms planen bidra till måluppfyllelsen.
Ett rikt växt- och djurliv	De planerade och förstärkta gröna stråken i planen bedöms medföra fortsatta möjligheter till spridning av arter inom planområdet, samtidigt som vissa ytor tränger undan delar av befintliga naturmiljöer. På detta sätt bedöms planen sammantaget varken bidra till eller motverka att målet uppfylls.
Myllrande våtmarker	Planen bedöms inte påverka riksintresset för myrmarken västra Åliden Missenträsk. Viss negativ påverkan av omgivande myrmarker nära planområdet bedöms kunna uppstå vid exploateringen. Planen

Nationella miljömål	Planförslaget påverkan på möjligheten att uppnå miljökvalitetsmålen
	bedöms till viss del motverka att målet myllrande våtmarker uppfylls. Påverkan på omgivande våtmarker kan minskas om lämpliga skyddsåtgärder tillämpas för att hindra grundvattenavsänkning och bullerstörande påverkan på fågelarter i områdets norra del.
Grundvatten av god kvalitet	Planen bedöms bidra till måluppfyllelsen eftersom förorenade massor utreds och saneras vid exploatering, vilket minskar risken att grundvatten förorenas. Riktlinjerna för dagvatten bedöms även kunna bidra till måluppfyllelsen. Viss risk för negativ påverkan kan uppstå vid exploatering inom vattenskyddsområdet. De negativa effekterna av planen kan mildras genom att viss typ av verksamhet föreskrivs inom området.

UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken ska en redogörelse göras för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför. Detta kan hanteras genom miljökontrollprogram för kommande exploateringar och hanteras lämpligen i kommande detaljplanearbeten. Syftet med miljökontrollen är att upptäcka brister och hot så tidigt som möjligt under genomförandet så att man kan avhjälpa dem innan skadan hunnit bli stor. Miljöuppföljningen syftar även delvis till att upptäcka brister som behöver rättas till, men också till att i efterhand utvärdera effekten av de genomförda åtgärderna.

För vissa åtgärder kan det krävas särskild prövning enligt miljöbalken eller kulturmiljölagen. Uppföljningen omfattar då även kontroll av att dessa prövningar fullföljs och därefter att lämnade tillstånd och dispenser, inklusive villkor och redovisade skyddsåtgärder, efterlevs och genomförs. Inom detaljplanearbetet kan det exempelvis röra sig om dispens från kulturmiljölagen.

Förslag till åtgärder för kommande skeden som anges i MKB:n för den fördjupade översiktplanen bör följas upp vid framtagandet av detaljplaner och genomförande av dessa inom området.

REFERENSER

Boverket. 2022. Buller. Hämtat september 2022 från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/buller-vid-detaljplanering/

Boverket. 2015. Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder-en vägledning. Hämtat september 2022 från https://www.boverket.se/contentassets/237907da21a741be8783cff7e546b40a/industri--och-annat-verksamhetsbuller-vid-planlaggning-och-bygglovsprovning-av-bostader---en-vagledning.pdf

Boverket. 2021. Utsläpp av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn. https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/vaxthusgaser/ Hämtad 2022-10-04.

Delshammar, T. & Fors, S. (2013). Gröna och blå strukturer för en hållbar stadsutveckling. Uppsala: Landskapsutveckling SLU

Folkhälsomyndigheten. 2022. Hämtat oktober 2022 från https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/friluftsliv/friluftsliv-for-battre-folkhalsa/

Länsstyrelsen. 2001. Riksintresse för naturvård Västerbottens län, Miljö och planavdelningen.Hämtad från: https://www.lansstyrelsen.se/download/18.5069148016f1ab4b8a31f338/1578568874868/Riksintresse%20naturv%C3%A5rd%20V%C3%A4sterbotten.pdf

Länsstyrelssen. 2021. Samebyarnas markanvändningsområden. Sametinget , Hämtat från https://ext-geodatakatalog-forv.lansstyrelsen.se/PlaneringsKatalogen/GetMetaDataById?id=19b7addd-a790-4829-991f-f2266009e863_C

Länsstyrelsen Norrbotten. 2019. Riktlinjer för fysisk planering. Skyddsavstånd transportleder för farligt gods i Norrbottens och Västerbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Länsstyrelsens i Västerbottens län, november 2019

Naturvårdsverket. 2017. Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid befintliga bostäder. Hämtat september 2022 från https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/buller/vagledn-riktv-buller-vag-spar-befintliga-bostader-rev-juni2017.pdf

Naturvårdsverket. 2022a. Inventering av förorenade områden. Hämtad september 2022 från https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/fororenade-omraden/inventering-av-fororenade-omraden/

Naturvårdsverket. 2022b. Klimatet och bygg- och fastighetssektorn. Hämtad oktober 2022 från https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/omraden/klimatet-och-bygg--och-fastighetssektorn/

Naturvårdsverket. 2015. *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller.* Rapport 6538 april 2015.

Naturvårdsverket. 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av utter*. Rapport 5614. Oktober 2006.

Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister Bebyggelseregistret (BeBR) - Riksantikvarieämbetet (raa.se) Hämtat 20220920.

Riksantikvarieämbetet Kulturmiljöregister Fornsök. Hämtat September 2022 från https://www.raa.se/hitta-information/fornsok/

Sametinget. 2017. Renbruksplan, Manual för beteslandsindelning

SCB. 2020. Hämtat oktober 2022 från https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/smaorter-arealer-befolkning/pong/statistiknyhet/smaorter-2020/

SGU. 2022. *Kartvisare Grundvatten1 miljon.* Hämtad oktober 2022 från https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-grundvatten-1-miljon.html?zoom=731805.5212588316,7221003.664479041,742557.5427628745,7226281.675035062

Skellefteå kommun. 2022. Hämtat september 2022 från https://skelleftea.se/invanare/startsida/bo-trafik-och-miljo/miljo-och-halsa/buller

Skellefteå kommun. 2014. *Dagvattenstrategi del 2.* Hämtad oktober 2022 från https://skelleftea.se/download/18.21a2aa941784b0229b718ead/1618487921755/Dagvattenstrategi_Skellefte%C3%A5_kommun_Del2.pdf

Skellefteå museum. 2022. Bebyggelseinventering och kulturhistorisk bedömning. Jörn. Skellefteå museum, Västerbottens län.

Skellefteå museum, 1984. Kulturhistorisk bebyggelseinventering. Bebyggelsen i Jörn och Österjörn. Skellefteå kommun, 14.

SMHI. 2015. Framtidsklimat i västerbottens län enligt RCP- scenarier. https://www.smhi.se/polopoly_fs/1.95723%21/Menu/general/extGroup/attachmentColHold/mainCol1/file/Framtidsklimat_i_V%c3%a4sterbottens_l%c3%a4n_Klimatologi_nr_33.pdf

Sweco. 2021. Rennäringsutredning Bergsbyn 5:79 m.fl. Kartläggning av påverkan på Rennäringen av planläggning av mark inom Bergsbyn 5:79 m.fl. i Skellefteå kommun. Trafik och infraplan Umeå-Luleå.

Trafikverket. 2022. Säkerhetsavstånd vid byggande intill järnväg. Hämtat september 2022 från https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/samhallsplanering/Sakerhet-och-konflikter/Sakerhetsavstand-mellan-infrastruktur-ny-bebyggelse-samt-ovriga-anordningar/sakerhetsavstand-vid-byggande-intill-jarnvag/

Trafikverket. 2017. Transporter av farligt gods i samhällsplaneringen. Hämtad september 2022 från https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/samhallsplanering/Sakerhet-och-konflikter/Transporter-av-farligt-gods/

Viss. 2022. Enkla kartan. Hämtad september 2022 från https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=3e0dd9145e6e44f298111f47f5b4184d

VISS Hjälp. 2022. MKN

Bildreferens

Regeringskansliet.2022. Agenda 2030 17 miljömål. Hämtad september 2022 från https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/globala-mal-for-hallbar-utveckling/

Skellefteå kommun. 2022. Vattenskyddsområden. Hämtat september från https://skelleftea.se/invanare/startsida/bo-trafik-och-miljo/vatten-och-avlopp/dricksvatten/vattenskyddsomraden

Sveriges miljömål.2022. Sveriges miljömål. Hämtad september 2022 från https://sverigesmiljomal.se/miljomalen/

Trafikverket. 2022. Generella råd avstånd till järnväg. Hämtad september 2022 från https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/samhallsplanering/Sakerhet-och-konflikter/Sakerhetsavstand-mellan-infrastruktur-ny-bebyggelse-samt-ovriga-anordningar/sakerhetsavstand-vid-byggande-intill-jarnvag

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Finansierat av North Sweden Green Deal och EU:s Regionala Fond